

Máhka **Ebeq sáhnsahwe ahtebe** **ehwehne.**

Máhkawe Sarúsarama suwahpeqte áninéna téhtaré áwíq kéhre. We mó awíqmé Sóni Máhkae. Sísaga marakóipeq ména síwáhnorútaq Máhkawe peh mahbi míowe. We Páhnábása awahrah aní ména Píta séhréh atena anehe Páhnábásareq Porareq séhréh aritowe. Aroma kegá págege sansánsábé suwahbó púana Sísaga págegeue miraú arámpéhríyábé Máhkaga sehiranúwe. Aroma kegá mah pukú sáhnsahwe Sísane ehweh kawerue siahtebéra Sísansabé aiq pútare atageheéna Máhkaga sehiranúwe.

Máhkaga mah kawéq éhwéh **sehiranúwe.**

Sóni wání meri merini anínká irarú ehwehne.

(Mátíyu 3.1-12; Árúka 3.1-9,15-17; Sóni 1.19-28)

¹ Sísá Karáhéwé Manikáne ahninkáwá wíre. Kaweq ehwéh áwahewé ² Manikáne ehweh irarú ani wenáwíq Áísáíaga púkuipéq sehiranue mahraréna,

Írátíáhro. Néne ehweh korerie anímé ah kawerinkeheéna ebeq eqmaróge. ³ We abatapi ména sawai sawaiéna mahraréna, Itene Wahnah sína ahmé aborisahro. Wene ah kaweraráhro inkehe úwe. *(Aisaia 40.3)*

⁴ Mah sehiránká irarinserah wání meri merini aní wenáwíq Sóni uworapeq ména ehweh teri

terinéna, Manikánka itene ahababáqsabe kawerai-tankéhboq ahababáq sansa sueq kaweqtaq míáhro. Itene ahababáq sansa sueq kaweqtaq míéhrationmé wání meiníe úwe.

⁵ Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreqka ómiga weba suwe. Su kegá sene ahababáqsabe Maniká teawúwana Sóniga Sorana aroipéq wání meriuwe. ⁶ Sóniga kéhmane áyórate kogahnia aneraneratiowe. Áú aretí wene ayahbataq konahnatiowe. Tábahnkákáq sehenáhrabahnkákáq nówe. ⁷ Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaime aní míre. We anotah aní púana ínéga nirehunseraraq ména wene súu nahníáq pugereyabe íre awehrari aní múge.* ⁸ Ínéga peh wání mei meinonana wega Manikáne Awa náinkéhe úwe.

Sóniga Sísa wání meawu ehwehne.

(Mátíyu 3.13-17; Áruká 3.21-22)

⁹ Mitaqkake Sísa Néhsara suwahpeq Kehrari marakórápéqté súwana Sóniga Sorana aroipéq Sísa wání meawuwe. ¹⁰ Meawuwana Sísa wánípipeqté kiutaq tagówana sabonah sawekúwana Manikáne Awanka tunse kiboki tahnsanéna Sísa márunsurahúwe. ¹¹ Márunsurahúwana íópeqté éhwéhnká mahraréna, Are niruní nénáhní móne. Arensabé nirutaboiruge úwe.

---

* **1:7:** Naho púkúwé “Manikáne O Ehwehne” ue púkuipéq mahraue karaire. Sóniga mahraréna, Inehe si anímé anotah aní ména íné kiotaime aní púana wega ehweh irarínaraq íné ehiya míanie úwe.

Owainawanka Sísa áhwárawe tagó ehwehne.

(Mátíyu 4.1-11; Árúka 4.1-13)

¹² Manikáne Awanka Sísa meqmena abatapi móatowe. ¹³ Áhnte wehekáh 40 wehekáh Sísa mitaq míowana owainawanka weba séna Sísa ahabárinkeheéna áhwárawe tagéna áwíoqnoówe. Sísa ménkámehnká míórabeq míowara íópeqté kégá weba séra séhréh atówe.

Sísaga Kehrari marákórápéq wene arambhiri áhwáró ehwehne.

(Mátíyu 4.12-17; Árúka 4.14-15)

¹⁴ Mó kegá Sóni karábúsiipéq átówana Sísaga Kehrari marákórápéq pokéna Manikáne kaweq ehwéh teri terinúwe. ¹⁵ Teriena, Ibora awehraq tanáhráq mire. Manikánka wahnah wahnahnime aiq wahtoni puag itene ahababáq sueq kaweqtaq méq mah kawéq éhwéhnsábé aiq pútare aintáhro úwe.

Sísaga itaréitaré wéhyábé, Íné séniráhro ú ehwehne.

(Mátíyu 4.18-22; Árúka 5.1-11)

¹⁶ Sísaga Kehrari kawéhu ayehrápéq noguwara se abárahre Ehntarureq Sáimónireq tagówe. Sáimóniwe mó awíq Pítae. Se pah meyóya anité míoyansabé kahweraté wánípipeq uwe taga tagauyana tagówe. ¹⁷ Tagéna sensabé, Íné séniráhtaó. Amahnága itega kahweraté uwe taga tagaéta pah meyehe. Mina óyanserah wehuke ínéba meriqmeta sigehe. Minayabe íwáhnoriniboq séniráhtaó úwe. ¹⁸ Séniráhtaó úwara sene kahwe apubúue mitaq marera Sísa kéroýe.

¹⁹ Kéroýana Sísaga kure mó abárahre Sébérine ahninkáwáráre síwíqmé Sémísireq Sónireq sene

sípiipéq méra kahwewarí kaweq kaweruyana tagówe. ²⁰ Tagéna Sísaga máhotao úwara mi abaráhrégá sibowáreq wereq arambehriu kereq sípiipéq suera Sísá kéroýe.

Sísaga owainawa kaqauwo ehwéhne.
(Árúka 4.31-37)

²¹ Segá Kápénéáma suwahpeq tunse ahrena ahrena wehekáh Sísaga momiwí nahtápéq kibekéna síwáhnorúwe. ²² Síwáhnoréna Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá síwáhnorunserah Sísaga íre miraúwe. Ahqáho. Wega págegeue síwáhnorú púara wene ehweh író kega áhtenuwe.

²³ Áhtenuwana owainawanka subiqmaq subiqmarú aní momiwí nahtápéq míowana owainawanka iwíáh atowana anotahtaq mahraréna ²⁴ Sísao, are Néhsara suwahpeqte aní móne. Arega itewe aneraitaníbo? Iubiq iuanie seno? Are Maniká míéhrabeq kaweqtaq mía míaóna aní móne. Arewe aiq tagaríoge úwe.

²⁵ Úwana Sísaga owainawansabé awehgu atena wensabé, Ehiya mé we auwe pokúno atowe.

²⁶ Auwe pokúno atowana owainawanka mi aní kúrugúru atena kareéna we auwena pokúwe.

²⁷ Pokúwara ómi míó kega anotah ahténéra ehmuniq éhmúníréra, Aneqpomo? O ehweh míre. Anotah wahnáh anínká síwáhnori serahnéna Sísaga págege ehwéhne owainawankákáqsábé, Miraoro i puara sega wene ehweh apubúue íráhwe uwe.

²⁸ Moke Kehrari marákórápéq Sísá éhweh apubúue mitaq teri mahtaq terinuwara írówe.

*Sísaga Pítane ahrahnawa kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.14-15; Árúka 4.38-39)*

²⁹ Sísareh Sémísireh Sónirehga Asiu kené momiwí nahtápéq suera kure Sáímónireq Ehntarureqne nahupeq kibekuwe. ³⁰ Sáímónine ahrahnawa osoro awahréena máhriqtaq míowara míó kega Sísapubúue teawúwe. ³¹ Teawúwana Sísaga weba séna ayahnkara táhtoqme iriatowana kaweragúwana táhutahuq tíwe náriuwe.

*Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 8.16-17; Árúka 4.40-41)*

³² Mi wehekáh íó tupekútaq wehekeqká ómi awahre kereq owainawanka subiqmaq subiqmarú kereq meriqmera Sísaba mórítówe. ³³ Mi kehiná suwahpeqte kégá ómi méhpeh sahuriówe. ³⁴ Sísaga áhnte awahreu ke kaweraritena áhnte owáináwámárí kaqsuowe. Owainawamarínká Sísatagarío púana wega se ehiyansá aritowe.

*Sísaga Kehrari marákórápéq kure kaweq ehwéh teriu ehwehne.
(Árúka 4.42-44)*

³⁵ Ahyahbinkerotaq Sísaga iriwe ména mitaq suena abatapi kowéna Manikánsabe púrerúwe. ³⁶ Sáímónireq wene iyahnaboreqka koanabahréra ³⁷ Sísatagéra wensabé, Ómi kégá arensabé anebahrowe teawúwe. ³⁸ Teawúwana Sísagasensabé, Mó ke suwahpeqkakákáq ehweh teriníboq pokonehe. Terinieéna tumióge úwe. ³⁹ Sísagamoke Kehrari marákórápéq noginieéna pokéna Asiu kené momiwí nahmáritápéq ehweh teriena owainawamarí kaqsuowe.

*Sísaga anotah naonkákáq ání kawerato ehwéhne.
(Mátíyu 8.1-4; Árúka 5.12-16)*

⁴⁰ Anotah naonkákáq ánínká Sísaba séna áhtenú púana arehunseraráq ména Sísansabé pagu pagunéna, Are awahbáhnaraqmé kaweraintahráhone úwe. ⁴¹ Úwana Sísaga wensabé arutaboiratena ayahnkahkahrue wenaneq táhtorena wensabé, Aiq mirainauge. Are awaho ani míahno atowana ⁴² mina irarútaq wene náonaba apubúue wagúwana kaweragúwana ⁴³ Sísaga eqmaranaútaq wensabé, Írátiahno. ⁴⁴ Mó ke teríneho. Írakaumo. Manikáne ehweh mibeq mahbeq aitéh ánípá pokue arene anonka móreawo. Are awaho ani úkire ighboq Mósísiga irarúnserahnue Manikánsabe titirúno éna apubúue eqmaq auwowe. ⁴⁵ Eqmaq auwowana kaweragú aninká pokéna kawerato ehweh mitaq teri mahtaq terinúwara áhnte kegá írówe. Áhnte kegá író púana Sísaga mó ke suwahpeq íre korahúwe. Írakaumo. Peh abatapi kowíowara mó marákórápéqté kéreq mó marákórápéqté kéreq áhnte kegá mitaq weba suwe.

2

*Sísaga aiayah pukia ání kawerato ehwehne.
(Mátíyu 9.1-8; Árúka 5.17-26)*

¹ Sísaga táhmaro wehekáh ména mitaq suena Kápénéama suwahpeq kouwekúwara wene nahtapeq míehre mitaq teri mahtaq terinuwara írówe. ² Irera áhnte kegá weba sáhatíowara kígiúnsabe mó kegá méhpeh íre míahrahuwana Sísaga kaweq ehwéh teriuwe. ³ Itaréitaré

ánítógá aiayah pukia ání sehgiwera weba suwe. ⁴ Séra ahtapeq kutaq áhnte wehekéqká nahupeq kígiúnsabe sega Sísaba íre kioráhéra nahnsorapéq kire Sísane ayahqnsoraq abogéh piruqmarera abahrabahrútaq aiayah pukia ání wene máhriqkákáq sehitaqmaqme meqmera Sísá míorabeq márúnátówe. ⁵ Segá iwíáhéra, Sísaga kaweratanawire íwíáhuwana wega sene iwíáh tagéna aiayah pukia ánínsábé, Náníbáq móne. Arene ahbabáq aiq kaweratóge úwe.

⁶ Úwara Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnoro kegá tútuue méra sirupipeq iwíáhéra, ⁷ Mi ehwéhmé aneqsabé irariro? Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhre. Ahbabáqsabe insega kaweraritahráhiro? Manikánka webataq wehukene ahbabáqsabe kaweraritahráhire íwíáhuwe. ⁸ Sísaga sene sirupipeqté íwíáh wene arupipeq tagéna sensabé, Itewe aneqsabé mira íwíáho? ⁹ Aiayah pukia ánínsábé aneq ehwéh teawinínkono? Arene ahbabáqsabe kaweratóge teawinínkono? Are irigue arene máhriq mewe ah nogo teawinínkono? Íre págege ehwéhmé ahnabo? ¹⁰ Íné wehukení úku anínká mah marákó marákó wehukene ahbabáq kaweraritahráhuge. Sokigi ainíboq tagaríáhro éna aiayah pukia ánínsábé, ¹¹ Teawiníboq iro. Irigue arene máhriq mewe arene nahtapeq pokúno úwe. ¹² Pokúno úwana irigue wene máhriq apubúue mewena pokúwara ómi míó kega tagéra áhtenue Manikánsabe íwíáh íwíáh atera, Mahna tahnsa morá ibora tagóne uwe.

Sísaga Áríwáinsabé, Íné séniro ú ehwehne.

(Mátíyu 9.9-13; Áríuka 5.27-32)

¹³ Sísaga Kehrari kawéhú ayehráq mó kúwara ómi míó kega weba sáhatiówana Manikáne ehweh síwáhnorúwe. ¹⁴ Sísaga mitaq suena ahtapeq nogutaq táhkisi moné meyo aní wenáwíq Áríwái tagówe.* Áríwáiwe Ápíásane ahninkáwá táhkisi moné meyo nahtápéq tútuue míowana Sísaga wensabé, Íné séniro úwana Áríwáiga irigüe kérowe.

¹⁵ Áhnte táhkisi moné meyo kereq mó ahbabáq kereqka Sísá kérońsabe Sísaga Áríwáine nahtapeq táhutahurútaq mi kegá Sísareq we kéro kereq táhutahuruwe. ¹⁶ Táhutahuruwara Mósísine ehweh síwáhnoru Péhrasi kegá minayabe tagéra Sísá kéro keyabé kasenéra, Sísawe aneqsabé táhkisi moné meyáh kéreq ahbabáq kereq moráráq táhutahuriro uwe. ¹⁷ Uwana Sísaga mi ehwéh irena sensabé, Sótehga awaho wehuké máráhsíni íre náriasa peh morá awahre ke náríre. Mina inserah ínéwé kaweqtaq míáh ké séhréh aritanieéna íre suge. Peh ahbabáq ke kaweraritanieéna suge úwe.

Sísaga táhutahuq awehrio sansánsabé síwáhnorú ehwehne.

(Mátíyu 9.14-17; Áríuka 5.33-39)

¹⁸ Sóni kéro kereq Péhrasi kereqka táhutahuq awehriutaq wehukega Sísaba séra kasenéra, Sóni kéráh kéreq Péhrasi kérírah kéreqka táhutahuq awehriowara aneqsabé are kéráh kegá íre awehrioo uwe. ¹⁹ Uwana Sísaga sensabé pabeqme ehwéh teriena, Pahuwirotaqmé o

---

* **2:14:** Mátíyuwe mó awíq Áríwáie. Mátíyu 9.9 tagáhno.

menáhwé wene iyahnabo ba míéhtáqmé táhutahuq awehríoo? Írakaumo. ²⁰ Mókake o menahwé seba íre míahnaraqmé mi tanáhráq wene iyahnaboga sirutaboírera táhutahuq awehrigehe úwe.†

²¹ Sísaga mó pabeqme ehwéh mahraréna, Wehukeníká nahonáh sáhkétí kawerinieéna o ambántaráté íre párúwe kawerire. Miraitaq tahirímé nahonáh sáhkétí subanki irino. ²² Wehukeníká o nahníáq sera ano naho naho méméné áúyahwa antehyápípéq íre ahkíre. Miraitaq tahirímé sera anonka muinaraq nahonáh ántéhyá tapoagirana sera ano marakóraq antigi irino. Wehukeníká o será ano o antéhyápípéq ahkíre. Wehukega ahkírataq mi tehtaré náneqme kawerue kanae. O será anome kawerue kanae. Antehyamé moq kawerue kanae úwe.‡

Sísaga ahrena ahrena wehekáhnsábé arambehriéyabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 12.1-8; Árúka 6.1-5)

²³ Ahrena ahrena wehekáh Sísareq we kéro kereqka páréti mirao naneq será sotápéq kótaikutaq we kéro kega mi será késabariqme késabariqmeue kuwe. ²⁴ Kuwara Péhrasi kegá Sísansabé, Are kéréh ké tagáhno. Ahrena ahrena wehekáh íre mirao sansámé sewe aneqsabé miraoo uwe.

²⁵ Uwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhírámé Tébitireq we kéro kereqka tabonahéra sirupibiútaq mirau sansámé íre

† **2:20:** Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.15 tagáhno.

‡ **2:22:** Mi ehwéh áwahewé aigárápéqté éhwéh Mátíyu 9.17 tagáhno.

sáhnsahwe ahtebaho? ²⁶ Wehukení wenáwíq Ábíátawe Manikáne ehweh mibeq mahbeq arito aní míotaq Tébitiga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhúpéq kibekéna Manikánka tagankeheéra máró paretí mewe néna we kéro ke náriuwara sega moq nowe. Mósísine ehweh irarunka mi paretíwé pehipéqté kégá íre nah nanere. Peh morá Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá nahrahowe ire. *(1 Samuel 21.1-6)* tega mi sehirá íre sáhnsahwe ahtebaho úwe.

²⁷ Sísaga Péhrasi keyábé mó mahraréna, Ahrena ahrena wehekáh ko púana Manikánka wehuke miraroo? Írakaumo. Wehuke mío púana ahrena ahrena wehekáh mirarowe. ²⁸ Íné wehukení úku anínká ahrena ahrena wehekáhnkákáq wahnah wahnahnuge úwe.

3

Sísaga ahrena ahrena wehekáh sawenkahnia áyáhnkákáq aní kawerato ehwehne.

(Mátíyu 12.9-14; Árúka 6.6-11)

¹ Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéq mó kibekúwana sawenkahnia áyáhnkákáq aní míowe. ² Míowara Péhrasi kegá Sísaga ehweh ataneheéra ahrena ahrena wehekáh Sísaga mi aní kaweratanabiramo éra ebitiówe. ³ Ebitiówana Sísaga sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Ínéba sewíahno éna ebitió keyabé, ⁴ Mósísiga sehgióro ú ehwehnikáwé ahrena ahrena wehekáhnkákáq anere teiro? Wehuke kaweraritanéhnkono? Íre kaweraritanéhnkono? Wehuke séhréh aritanéhnkono? Subíq suanéhnkono úwara se ehiya

míowe. ⁵ Se sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé íre sirutaboiria sirupipeq págegeunsabe Sísane arupipeq umeh agúwe. Umeh agúwana wega se ebitáwéna abiahnsa aritena sawenkahnia áyáhnkákáq ánínsábé, Arene ayahnkara obariro úwana wene ayah obarirowana kaweragúwe. ⁶ Kaweragúwara Péhrasi kegá tueague Érótime iyahnaboreqka momiwíue sío síoéra, Sísawe árahue subiq suanéhnkono uwe.

*Káwehu ayehráq áhnte kegá momiwíu ehwéhne.
(Árúka 6.17-19)*

⁷ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera káwehu ayehráq pokuwara áhnte Kehrari marákórápéqté kegá we kérowe. ⁸ Kehrari marákórápéqté kéreq Súría marákórápéqté kéreq Sarúsarama suwahpeqte kéreq Írúméa marákórápéqté kéreq Táíya suwahpeqte kéreq Sáíróna suwahpeqte kéreq Sorana aroipéq seberaebéqté kéreqka áhnte kehinánká Sísaga miraúnsabe irera weba suwe. ⁹ Áhnte kegá sunsabe Sísaga we kéro keyabé, Áhnte kegá pagunúéhboq sípi wahtotaq mewe sero úwe. ¹⁰ Áhnte awahre ke kaweraritonsabe moke mó awáhré kegá Sísá táhtoraneheéra pehentáwe sunsabe Sísaga we kéro keyabé mi ehwéh teriuwe. ¹¹ Owainawamarínká Sísá tagéra wensabé áhreu puara arehunseraráq méra anotahtaq mahraréra, Are Manikáne ahninkáwá wóne uwana ¹² Sísaga sensabé abiah matawéna, Íné éhweh irariyehboq ehiya míáhro úwe.

*Sísaga we kéro ke omaq sito ehwehne.
(Mátíyu 10.1-4; Árúka 6.12-16)*

¹³ Sísaga sáwéhrapeq pokéna wega omaq siteyabe awahbó ke síáhrabúwara weba kíúwe. ¹⁴ Kíúwana airápété téhraníté weba míageheéna omaq sitowe. Sensabé eqmaro kee síwíraritena mi kegá ehweh koreri terinigeheéna omaq sitowe. ¹⁵ Sega owainawamarí kaqsuageheéna págege atena omaq sitowe. ¹⁶ Wega omaq sito kewe Sáímóniwe mó awíq Pítæ ue áwíratena ¹⁷ se ábárahre Sébérine ahninkáwáraré Sémísireq Sónireqsabé Póánégie ue síwíraritowe. Mi awíq áwahewé puruburu aníté tahnsane ue síwíraritowe. ¹⁸ Ehntaru, Pírípi, Pátórómíyu, Mátíyu, Tómáhsi omaq sitena Sémísi Ápíásane ahninkáwá omaq atowe. Sáímóniwe we Kénáni marákórápéqté ánínseq Táriásareq omaq sitowe. ¹⁹ Súrása we mó awíq Ísíkáríóti Sísane naruo koweriranaú anínseq omaq sitowe.

Owainawanka Sísá séhréh atéhre éra péhe éhwéh iraru ehwéhne.

(Mátíyu 12.24-32; Árúka 11.14-23, 12.10)

²⁰ Sísaga nahupeq kibekúwara áhnte wehekéqká weba mó kiranéhnatíówe. Mitaq kígíunsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahuwe. ²¹ Sísá awahrahga mínayabe írótaq, We uwoyansa aní úkire éra we koweraneheéra suwe.

²² Sarúsarama suwahpeqte Mósísine ehweh síwáhnoro kegá seye náhenéra, Pésébúri, owainawane wahnahnka Sísá págege atena séhréh atéh púana Sísaga owainawa kaqsuahráhire éra ehmuníq éhmúníruwe. ²³ Ehmuniq éhmúníruwana Sísaga sensabé, Ínéba sewíáhro éna pabeqme ehwéh mahraréna, Owainawanka wewe árahue kaqsuankéhbo? ²⁴ Wahba marákórápéqté

kégá seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre miahrahowe. ²⁵ Sensuwahraheq seye ebehirataq sainkoneherawoe. Minayabe se págegeue morá ké íre miahrahowe. ²⁶ Owainawanseq wenawahraheq ebehotaq tahirímé se sainkera págegeue morá ké íre miahraho irino. ²⁷ Wehukeníká ayahnsa kira wéhné ménsámehnsá meyanieéna wene nahupeq pehipi íre kibekorahire. Írakaumo. Ebeqme wega ayahnsa kira wéh táhtoqme táhru táhruarena anehe wene nahtapeqté ménsáméhnsá pehipi meyahráhire úwe.

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ahbabáréra Manikánsabe abehq éhwéh atáh kéwé Manikánka mi ke kaweraritahráhéna mi ahabábq íre ahrreraq matiankehe. ²⁹ Peh morá Manikáne Awansabe abehq éhwéh atéh ánímé Manikánka mi aní íre insahwé atankéhe. Mi ahabábq peh ahrreraq matiankehe úwe. ³⁰ Segá, Owainawanka Sísá séhréh atéhre unsabe Sísaga mi ehwéh irarúwe.

Sísane anowaréh ábákawaréhwe inseréhbo i ehwéhne.

(Mátíyu 12.46-50; Áruká 8.19-21)

³¹ Sísane anowareq ábákawaréhreqka séra máhpeq iriwe méra mó keyábé, Sísansabé, Mahbeq tuo teawéro uwe. ³² Uwara áhnte wehekéq weba sáhatawéra wensabé, Arenanoreq arenábáqmarinseq máhpeq méra arensabé áhrabowe uwe. ³³ Uwana Sísaga sensabé, Náinoreq náníbáqmarinseq inseréhbo éna ³⁴ weba sáhatió ke tagéna, Itewe náinoreq náníbáqmarinseq móe. ³⁵ Maniká awahbeh arámbéhrí mirao kewé

náníbáqmari móe. Náinahnoreh wóe. Náinoréh wóe úwe.

4

Ayu suitabéyabe pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.1-9; Árúka 8.4-8)

¹ Sísaga káwehu ayehráq tunse mó síwáhnorúwe. Síwáhnorúwara íregárita q weba sáhatió púana wega wánípipeq ko sipíípeq kibekue tútuue míowe. Tútuue míowara moke míó kega arahwéraq míówana ² wega áhnte pabeqme ehwéh síwáhnorúwe.

³ Síwáhnoréna, Teiníboq írátíáhro. Ayu suitabé aninká ayu suitabanieéna pokire. ⁴ Suitabehtaq mó ayú ahtaq megirana kabaranka sésiq nehre. ⁵ Mó ayú kiruraq megirana pehgáriq marákó kéh púana mi ayú apubúue kiapoue kíréhre. ⁶ Anotah patáhitag tamurupague ánúq píéh púana ehyata-gire. ⁷ Mó ayú náwe tarúítáq megirana náwe kirena kárígariirana íre kawerue kíréhre. Minayabe sera íre íyéhre. ⁸ Mó ayú kaweq marákóráq megirana kiapoue kirena áhnte será íyéhre. Mó ayú 30 íyéhrana mó ayú 60 íyéhrana mó ayú 100 íyéhre. ⁹ Íre parosa áhréákáq kéó, kawerue íráhro úwe.

Sísaga ayu pabeqme ehwéh áwahe pahsuo ehwéhne.

(Mátíyu 13.10-17; Árúka 8.9-10)

¹⁰ Áhnte kegá íre míótaq airápété téhranité Sísá kéro kereq mitaq míó kereqka pabeqme ehwéhnsábé áwahe kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Manikánka wahnah wahnah-nirabeqte éhwéhmé áwahe ite sokigi aiena

mó ke peh pabeqme ehwéh teri terinuge. ¹² Minayabe mó kegá siuranka tagéra sirupipeq ire tagariahrahowe. Sene siahrega irera sirupipeq ire írátiahrahowe. Minayabe sene ahbabáq sansa peh kéhrana Manikánka sene ahbabáq ire kaweraritena peh ahrreraq matiankehe úwe. (*Aisaia 6.9-10*)

Sísaga moke pabeqme ehwéh teriunsabe irarú ehwehne.

(Mátíyu 13.18-23; Áruká 8.11-15)

¹³ Sísaga sensabé mó mahraréna, Ite mah pabéqmé ehwéh ire iraho? Mó pabeqme ehwéhmé árahue iranéhbo? ¹⁴ Ayume Manikáne kaweq ehwéhne. Ayu suitabé anínká mi kawéq ehwéh teri terinire. ¹⁵ Ahtapeq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh íráhwana owainawanka sirupipeqté mi ehwéh apubúue seaebóire.

¹⁶ Kiruraq megi ayúme apubúue kiapoinserah wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq eyoyóera apubúue kowe atáhwe. ¹⁷ Manikáne ehwehnka sirupipeq ire ánú piéhnsábé pehgáriq tanáhráq sehgiówe. Manikáne ehweh sehgiónsábé mó kegá síwioqnahwana ire kaweq sunúq sire. Mi tanáhráq sega apubúue túbáh agéra Maniká áúwáhwe. ¹⁸ Náwe tarúítáq megi ayúme wehukega Manikáne kaweq ehwéh irera sehgionehe íwiáhéra ¹⁹ mah marákó marákóipéqté náneqsabé iwíáh kikiréra sene áhnte matiáh ménsáméhnsánsábé sirutaboiirowana mó mensáméhnsánsábé aigará pabekire. Náwe soagirana sera ire iyéhmé mi kegá Maniká awahbeh sansá ire sehgiowe. ²⁰ Kaweq marákóráq megi ayúme wehukega Manikáne ehweh irera sirupipeq tábúsoqme iwíáhowe.

Kaweq marákóráq kaweq será íyéhnserah sega mi ehwéh sehgiara Manikáne arambehri kawerue miraowe. Kawerue miraéra mó kegá 30 tahnsá árámbehriowara mó kegá áhnte 60 tahnsá kaweq arámbehriowara mó kegá peh íregáritaq 100 tahnsá áhnte kaweq arámbehriowe úwe.

Sísaga téhreh naneq íre akariaráhnsábé pabeqme irarú ehwehne.

(Árúka 8.16-18)

²¹ Sísaga sensabé mó mahraréna, Áráhmu mewe setaq eheq maraho? Antehyatáté áráhmu íre akariaráhwe. Máhriq tahbé tehnopeq íre maráhwe. Írakaumo. Kaweruwe téhrankeheéq peh tahberapeq maráhwe. ²² Amahnága moke kopípéq kék náneqme mókake ábóraq kanae. Moke akariuríéh náneq moq ábóraq kanae. ²³ Íre parosa íáhréákáq kéo, kawerue íráhro úwe.

²⁴ Sísaga sensabé mó mahraréna, Itega íréhra ehwéh iwíáhue íráhro. Itega mó ke náríranserah Manikánka mina tahnsanue náinkéhe. ²⁵ Matíéh ání Manikánka mó nágwinkéhe. Íre matíéh ánimé Manikánka wene pehgáriq naneq meyankehe úwe.

Ayu kíréhnsábé pabeqme ehwéhne.

²⁶ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime wehukenínká ayu marakóipeq suit-abehnserahne. ²⁷ Inokáhpeq sugayugaéna ah-biahipeq irigéna wene arambehirana ayume kiapoue kíréhre. Kiapoue kíréh sánsámé suit-abeh anínká íre ahtebahre. ²⁸ Marakóga mirainka ménsámehnsá kirena íyéhre. Ebeq ánáh kiapoue kirena anehe sera iyena nera kéhre. ²⁹ Ménsámehnsá nera kéhtáq pokatate serame

apiwe meyháwe. Nera kéh púara apiwe meyháwe úwe.

Pehgáriq ayúnsábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 13.31-32; Árúka 13.18-19)

³⁰ Sísaga mó mahraréna, Manikánka wahnah wahnahnime aneq tahnsáne teinínkono? Minayabe aneq pabeqme ehwéh teinínkono?

³¹ Manikánka wahnah wahnahnime sotápéq uqmaréh ayu tahnsane. Mi ayúme íre mó sotápéqté áyú tahnsane. Írakaumo. Mi ayúme pehgáriq ayúne. ³² Wehukenínká mi pehgáriq áyú wene sotápéq uqmatairana kirena anotah awánká úkéna moke mó mensáméhnsá kiotaikire. Awankánirana anotah ayáhnáwé kéhrara kabaramarínká ayahnaweraq surahéra sene nah mitaq áhpeq piáhwe úwe.

Sísaga peh pabeqme ehwéh teriu ehwéhne.

(Mátíyu 13.34-35)

³³ Sísaga áhnte mina tahnsa pabeqme ehwéhne Manikáne ehweh teriuwe. Sirupipeq mi ehwéh iwiáhue irahráhunserahnue teriuwe. ³⁴ We kéro keyabé epéq moke pahsuqme síwáhnoréna peh mó keyabé pabeqme ehwéh teriuwe.

Sísaga irarúnka sóiriq táqnáigú ehwehne.

(Mátíyu 8.23-27; Árúka 8.22-25)

³⁵ Mi wehekáh tupekinaútaq Sísaga we kéro keyabé, Káwehu seberaebéq pokonehe úwara ³⁶ we kéro kega mibeq sáhurió ke suera Sísá mío sipí kéwewera Sísá meqmera kuwe. Mó sipíwárinákákáq moráráq kuwe. ³⁷ Anotah soírírúwana wánínka sípiipéq kiegambéh agu aguúwana sípiipéq

wání obenkíkinaútaq ³⁸ Sísawe sípi ambarupéq ayahqno kunubaraq sugowe. Sugowara sega Sísá iriatera wensabé, Íwáhnoraníno, ite wánípipeq pukonehe únayabé anetaníbo íwíáhono uwe. ³⁹ Uwana Sísaga irigéna sóiriqsabé, Táqnáigúno éna wánínsabe, Pehwehrue mé túbáh agúno úwana sóiriqka táqnáigúwana wánínka moq túbáh agúwe. ⁴⁰ Túbáh agúwana wega sensabé, Aneqsabé áhreo? Aneqsabé ínénsabe íre aiq pútare aintaho úwara ⁴¹ sega anotahtaq áhreéra seye náhenéra, Mah anímé insebo? Sóiriqkakáq wánínkakaq wene ehweh íréhre uwe.

5

Sísaga owainawamarí kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 8.28-34; Áruká 8.26-39)

¹ Sísareq we kéro kereqka sípi kéwewera kure Kehrari kawéhu seberaebéq Kérása kené marakórápéq kuwe.* ² Sísá sípiipéqté tueagúwana mibeqté anímé owainawanka subiqmaq subiqmarú aninká wehuke maisia ónámáripéqté séna weba súwe. ³ Mi aninká maisia ónámáripéq kaegaeuwara wehukega wene aigárátáq ayahnkaratáq séniraté táhru táhru aruqaruruwana suraqsu suraqsurú púara íre saiqnariahrahawe. ⁴ Wene ayahpíte séní sabirue surasuq surasuréna wene aigárápité séní piteruq piterurúwe. Sega táhtorótaq íre ambubu atiahrahawe. ⁵ Inokáhpeqkakáq wéhékáhnkakaq ahriahri we maisia ónámáripéqté sáwéhrapeqté

* **5:1:** Kérása marakó mó awíq kéhre. Mátíyuga sehiranú pukúipéq marakó awíq Káráae kéhre. Mátíyu 8.28 tagáhno.

kare kareéna kenkawéhrate wene anonka amurúruqme kirasuq kirasurúwe.

⁶ Sísaga sípiipéqté kiuwana mi anínká móbeqte we tagéna pehbeheráh weba sure wensabé áhtó púana arehunseraráq sewíowe. ⁷ Sewéna kareéna, Sísao, are íópeqté Manikáne ahninkáwá wóne. Aneraintaníbo? Íópeqté Manikánka tagariéhtáq níeraníneho úwe. ⁸ Sísaga wensabé, Owainawano, we auwe pokúno atonsabe mi ehwéhnsábé kareúwe. ⁹ Kareúwana Sísaga wensabé, Arenáwíq tenio úwana mi anínká, Ite áhnte míonayabé neníwíq Íregáritare éna ¹⁰ Sísansabé, Ite mahtaqté kaqme íre wahto eqmaq iuwehneho úwe.

¹¹ Wahtotaq sáwéhrapeq íregárita q poeráhqká náwe sahta qme nowara ¹² owainawamarínká Sísansabé, Mí poeráhqmáripá eqmaq iuwo éra, Póeráhqne sirupipeq míanehboq ite pokoro aito éra pagu pagunuwe. ¹³ Pagu pagunuwana Sísaga kowe arítowara owainawamarínká wehukení auwera póeráhqmariné sirupipeq kowíowara 2táhúséni (2,000) póeráhqmáriná sáwéhrapeqté pehbeheráh tunse mentúpipeq wánínkuwe pukuwe.

¹⁴ Póeráhqtaq wahnahnu kegá tagéra pehbeheráh pokue sotápéq míó kereq sene nahtapeq míó kereq koreríúwara seraganeheéra suwe. ¹⁵ Sísaba suwana owainawamarí kaqauwo aninká kaweq iwíáhorahéna aneranerue tútuue míowara su kegá tagéra áhreuwe. ¹⁶ Áhreuwara tago kegá kawerato ehweh su ke teriera póeráhqmari puku ehwéh teríúwara ¹⁷ sega Sísansabé, Ítene marakó sue pokúno éra pagu pagunuwe.

18 Sísá sípiipéq kiasague pokinaútaq owainawamarí kaqauwo anínká wensabé, Íné are k éraníe úwe. 19 K éraníe úwana Sísaga ahqáho atena wensabé, Arenawahpeq pokue íné arene Wahnahnka arensabé nirutaboírue kawerató éhwéh arenawahrah korerio úwe. 20 Úwana wega pokue Tékápórísa marákórápéq mó ke suwahpeq mó ke suwahperue Sísaga we kawerato ehweh koreri terinuwara moke író kega áhtenuwe.

Sísaga awahre iní kaweratená ahrari oganúq ato ehwehne.

(Mátíyu 9.18-26; Áruká 8.40-56)

21 Sísaga sípi kéwewena kure Kehrari kawéhu seberaebéq seuwekúwara áhnte wehekéq weba sáhuríówe. Káwehu ayehráq míówana 22 Asiu kené momiwí nahtápéqté wáhnáh aní Sáírúsaga mítaq séna Sísá tagéna áhtó púana wene aigárápí káuqmunue arehunseraráq ména wensabé, 23 Nániyahu pukinaire. Wenaneq koráhtoréhnana kaweraginkehboq máho. Oga míankehboq máho éna pagu pagunúwana 24 Sísaga we kérowe.

We kérowara áhnte kegá moráráq kure Sísá kú ahtápéq we pehentáruq we pehentárurue kuwe. 25 Awahre iní kure airápété téhtaré ópéq áhnte opéq wene korahq íre taraqnágia peh tuerueúwe. 26 Peh tuerueúwana wega áhnte sotéh kébá poku pokuúwara sega we áhnte érawúwana wene móne sinsinue parabaruowana íre kaweragúwe. Írakaumo. Anotah íroke awáhréúwe. 27 Mi inínká Sísá éhweh irena áhnte kegá moráráq kutaq 28 wewe náhenéna, Íné peh wene korósi koráhtoráhnaraqmé kaweraintankéhe úwe. 29 Áhnte wehekéqká

kígúwana awahre inínká Sísá anehepeq sure wene korósi koráhtorowe. Koráhtorowana wene korahq apubúue taraqnágúwana wene arupipeq iwíáhéna, Íné aiq kaweraintéhre úwe.

³⁰ Úwana Sísaga iwíáhéna, Ínéga inse kawerau- wogo éna pabeqme, Néne korósi insega táhtorehro kasenúwe. ³¹ Kasenúwara we kéro kega Sísansabé, Áhnte kegá are paguno púah aneqsabé, Néne korósi insega táhtorehro eno uwe. ³² Úwana Sísaga táhtoro aní taganieéna aurankaúwe. ³³ Kawerato ininká, Íné aiq kaweraintéhre éna áhre iransánéna Sísaba sure arehunseráráq sewéna moke teawuwe. ³⁴ Teawuwana Sísaga wensabé, Náinahnoo, arega aiq pútare aintahnaga kaweratóge. Are awaho ani míaniewóne. Pehwehrue pokéwahno úwe.

³⁵ Pehwehrue pokéwahno úwara wahnah aniné nahtapeqté táhmaro kegá sure abowansabé mahraréra, Areniyahu aiq pukire. Aiq puki puah síwáhnori anínká sinsabé ahqáho ato uwana ³⁶ Sísaga sene ehwehnsábé íre iwíáhia abowansabé, Íre áhreúno. Peh aiq pútare ainto éna ³⁷ áhnte we kéro keyabé, Mahtaq míáhro aritena peh morá téhq abaráhré Sémísireq Sónireq mó aní Pítareq meriqmena pokúwe. ³⁸ Pokue mi wahnáhné nahtapeq sutaq irobibiu ke tagówara áhnte ibiséra anotah ibítúnátúnánuwe. ³⁹ Ibitunátúnánuwana Sísaga nahupeq kibekéna irobibiu keyabé, Aneqsabé áhnte ehwehnéq ibitunátúnánoo? Mah ahrárá íre airaiq pukia peh sugéhre úwara ⁴⁰ sega awiréh atówe. Awiréh atówana Sísaga ómi míó ke máhpeq kaqsuena mi ahráriné anoiboreq we kéro kereq meriqmena ahrarine máhriqtapéq pokúwe.

⁴¹ Pokéna wene ayahnkara táhtotawéna wewene ehwehtaḡ mahraréna, Tarita kumie úwe. Tarita kumie úmé, Ahrario, ínéga teawúge. Irigúno úwe.
⁴² Irigúno úwana wega apubúue irigéna ah noguwe. Mi ahráriné ópeqme airápété téhtaré ópéḡ míotaḡ pukuwana Sísaga iriatowe. Iriatowara tago kegá áhtenuwana ⁴³ Sísaga sensabé, Mó kegá íréhboḡ íre teriéro éna wenanoibonsabé, Iteriyahu táhutahuḡ náwétao úwe.

6

Néhsara suwahpeḡte kegá Sísansabé suwahrió ehwehne.

(Mátíyu 13.53-58; Áruká 4.16-30)

¹ Sísaga mitaḡ suena wenawahpeḡ pokúwara we kéro kega kérowe. ² Ahrena ahrena wehekáh Sísaga Asiu kené momiwí nahtápéḡ síwáhnorúwara áhnte íro kega áhtenuwe. Áhtenára mahraréra, Wega irari ehwéhmé eheḡte ehwéhpo? We árahue ahtebia ání úkurairo? Wega ótaḡ sansámáří árahue mirairo? ³ We peh nah pe tagariéh ání míre. We Máhriane ahninkáwá wíre. We Sémísireh Sósépareh Súrásareh Sáímónirehne siwahwá wíre. Wenanah-noreh mahtaḡté ánimáří móe éra wensabé abiahnsa atówe. ⁴ Abiahnsa atówana Sísaga sensabé, Manikáne ehweh irari anínsabé mó ke suwahpeḡte kegá iwíáh iwíáh atáhwe. Peh morá wenawahpeḡte kéreḡ wenawahraheḡ wene nahtapeḡ kae-gao kereḡka wensabé íre iwíáh iwíáh atáhwe úwe. ⁵ Mibeḡté kegá wensabé íre aiḡ pútare ató púana wega mitaḡ ótaḡ sansá íre áhnte miraorahúwe. Peh táhmaro awahré ké táhtorena kaweraritowe. ⁶ Wensabé íre aiḡ pútare atónsabe Sísaga áhtenuwe.

Sísaga we kéro ke arambehriraq eqmaq suo ehwehne.

(Mátíyu 10.5-15; Árúka 9.1-6)

Sísaga mó kehiná suwahpeq mó kehiná suwahperue kosíwáhnorúwe. ⁷ Wega we kéro ke airápété téhranítéyábé síáhrabéna mó mi anité mó mi anitéue eqmaq suowe. Eqmaq suanaútaq owainawamarí kaqsuageheéna wega págege aritena ⁸ sensabé, Ite ahtapeqsabé tópahme unahmé mónewe íre meyháero. Peh morá pegiqnáhnkara meweq ⁹ súu sukiwe pokoro. Téhtaré síótí íre sukióro. ¹⁰ Ite mó ke suwahpeq kirataq peh morá ániné nahupeq kaegaeoro. ¹¹ Wehukega ite íre mehweh aitera itene ehwehnsabé iuwahriehre irataq sene nah sueq itene igárátáq kahna tanáhúq poruarueq pokoro úwe. ¹² Úwara eqmaq suo kega pokue mó kehinánsabé mahraréra, Kaweraitankéhboq itene ahbabáq sansa sueq kaweqtaq míáhro teri terinuwe. ¹³ Segá áhnte owáínáwámárá kaqsuera awahre ke óríwi awánká sérá ano abaq sitera kawerarítówe.

Sóni wání meri merinú aní pukú ehwehne.

(Mátíyu 14.1-12; Árúka 3.19-20, 9.7-9)

¹⁴ Sísá éhweh mitaq teri mahtaq terinuwana an-otah wahnáh aní Érótiga irowe. Táhmaro kegá iraréra, Sóni wání meri merini aní pukéna mó oga úkurai puana amahnága págege otáq sánsánire uwe. ¹⁵ Uwara mó kegá, We Éráísa wire uwara mó kegá, We Manikáne ehweh irari anímé naho Manikáne ehweh iraru ke tahnsa aní míre uwe. ¹⁶ Uwana

Érótiga Sísa éhweh irena mahraréna, Ínéga ayahqno kiraq áúwátáu anímé Sóni we mó oga úkuraire úwe.

17-18 Sóni oga míotaq wega Érótingsabé ehweh atena mahraréna, Arenábáqne ahre meronawe Mósísiga sehgióro ú ehweh aiq anterutone úwe. Érótiga wenábáq Pírípine ahre Éróríása meyonsabe Sóniga wensabé ehweh atowana meyo inínká mi ehwehnsabé ayehitónsabe Sóni abiahnsa atowe. Abiahnsa atowana Érótiga sóntía keyabé, Sóni táhtoqme karábúsiipéq móátáhro úwara táhtoqme karábúsiipéq móátówe. 19 Móátówana mi iní Éróríásaga Sóninsabé abiahnsa atataú púana Sóni subiq suanie íwíáhúmé íre miraorahúwe. 20 Érótiga Sóninsabé áhtenéna iwíáhéna, We íre ahbabáq ani peh kaweqtaq mía míai aní míre éna, Pehragahro únsabe mó kegá Sóni íre subiq suahráhuwe. Érótiga Sónine ehweh irotaq iwíáh kikiréna peh Sónine ehweh ireyabe awahbówe.

21 Érótime anowagá we maqmio ahreraq ko tanáhráq sútaq wega anotah tahutáhúq kawerarena wahnah wehwárínseq sóntía wahnáh wéhwárínseq Kehrari marákórápéqté áhnte moné ko wehwárínseq kirabo aritowe. 22 Éróríásane ayahunkawagá seba séna ábáhrúwara Érótireq weba táhutahuru kereqka ábáhrúnsabe áhnte iwíáh íwíáhuwe. Minayabe Érótiga mi ahráryábé, Arega nánio ina naneq náwinie. 23 Pópoqnahga tagariéhtáq aiq pútariahnsanuge. Arega nánio ina naneq náwinie. Wahnahnu naneqsabé ákáhtaq nánio inaraqmé náwinie úwe.

24 Úwana ayahunkawagá tueyokue wenanons-

abe, Aneq nánio ininkono úwana wenanoga, Sóni wání meri merini aniné ayahqno nánio úno úwe. ²⁵ Úwana wega pehbeheráh kibekéna Érótingsabé, Íné Sóni wání meri merini aniné ayahqnon-sabe níre. Amahnága kunubaipéq maqme nánio úwe. ²⁶ Nánio úwana Érótiga mi ehwéh irotaq wene arupipeq áhnte umeh agúwe. Pópoqnahga tagariéhtáq awinauge ú púana wene arupipeq iwíáh kikiruwe. Ínéreq táhutahuro kegá néne ehweh íráh púana niyehitéhneho éna, Mi ahráryábé íre ahqáho atahráhuwe. ²⁷ Minayabe wega sóntía anínsabé, Sónine ayahqno kogiraqme mewe súno éna apubúue eqmaq suowana tunse karábúsiipéq Sónine ayahqno kiraq suowe. ²⁸ Kiraqme kunabaipéq maqme mewe séna mi ahráryá awuwana wenano móawuwe. ²⁹ Sóni kéro kega we subiq súo ehweh irera sure wene anonka sesehiwera maisia ónápípeq móarówe.

Sísaga 5 táhúséni (5,000) weh kirabóu ehwehne.

(Mátíyu 14.13-21; Áruká 9.10-17; Sóni 6.1-13)

³⁰ Sísaga eqmaq suo kega weba kouwekéra sega mirau ehwéhnkákákq síwáhnoru ehwéhnkákákq moke teawúwe. ³¹ Íregárita qéra séra unsabe Sísareq we kéro kereqka íre táhutahurorahu puana Sísaga sensabé, Máhoró. Ahrenagehboq itebataq abatapi pokonehe úwe. ³² Minayabe sípi kéwewera kure sebataq abatapi pokuwe. ³³ Pokuwara áhnte kegá sípi tagéra, Sísareq we kéro kereq aiq tagóne éra sensuwahpeq suera peh marakóipeq pehbeheráh kure Sísá kinaúrabeq kuwe. ³⁴ Sísaga koráwégútaq áhnte wehekéq tagéna sensabé

arutaboiraritowe. Íre wahnahnkakáq sípísípíq tahnsa míó púana sensabé arutaboiraritena áhntetaq síwáhnorúwe.

³⁵ Íó tupekinaútaq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Mótaq penkinae. Mahtaq peh abatapi púah ³⁶ mah kegá so kéh márakóráq wahtotaq kehiná suwahpeq táhutahuq kobaiqmaragéhboq eqmaq suo uwe. ³⁷ Uwana Sísaga sensabé, Itega mah ke táhutahuq kirabooro úwara sega wensabé, Ite áhnte moné 200 Kína meweq páréti kobaiqmaqme kiraboonehknono uwe. ³⁸ Uwana wega sensabé, Páréti árahue kehro? Koragahro úwara sega kosáhnsahera Sísansabé, Párétiwe moberíáh kéhre. Pahme téhtaré kéhre uwe.

³⁹ Uwana Sísaga míó keyabé, Narunarunitaq isepí kiria mahpi kiriaue tútuue míáhro úwara sega miraué tútuue míówe. ⁴⁰ Áhnte ke 100 wehekéq morabí isepí tútuue mía 50 wehekéq morabí mahpi tútuue míauwe. Miraué kiranéhne tútuue míówe.

⁴¹ Sísaga mi moberíáh párétiákáq téhtaré páhnikákáq mewena íopeq tagéna Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega kiraboigeheéna náriuwe. ⁴² Náriuwara ómiga nowana siyahbankirowe. ⁴³ Siyahbankirowara páréti arahqkakaq pah arahqkakaq airápété téhtaré páhsíkétí úsawe obenkíq márówe. ⁴⁴ Mi tahutáhúq no wehwé íregárita 5táhúséni (5,000) weh wóe.

*Sísaga káwehu wání abobóráhtaba nogu ehwéhne.
(Mátíyu 14.22-33; Sóni 6.16-21)*

⁴⁵ Míówana Sísaga we kéro keyabé, Sípiipéq kiasagoro. Seberaebéq ite nonótáh Pétásáira

suwahpeq pokoro éna apubúue eqmaq suena míó keyabé, Iteruwahpeq pokoro éna ⁴⁶ mitaq suena púrerinieéna sáwéhrapeq kiuwe.

⁴⁷ Penkútaq we kéro kega sípiipéq káwehu ákáhpi míowana Sísaga webataq marakóipeq míowe.

⁴⁸ Míowara siuratapeqté anotah soirírúnsabe awankátate wání subame kéra ahyanahyanuwana sóiriqka saiqnówana tagówe. Ahyahbinkerotaq Sísaga wání abobóráhtaba seba kure kótaikinaútaq

⁴⁹ sega we tagéra, We wahnsa wíre íwíáhéra kareuwe. ⁵⁰ Ómiga we tagéra anotah ahréera kareuwana Sísaga sensabé, Pehitaq míáhro. Íné

úge. Íre áhreoro úwe. ⁵¹ Sísaga sípiipéq kiasagéna sereq kiwíowana sóiriq táqnáigúwara sega anotah

ahténuwe. ⁵² Áhtenéra páréti keqme kirabouंसabe sirupipeq íre iwíáhia peh íre irasa míowe.

*Sísaga áhnte awáhré ké kawerarito ehwéhne.
(Mátíyu 14.34-36)*

⁵³ Sega sípiipéq kure seberaebéq kéráwégue Kénésaréti marakórápéq kure mitaq sípi arahwéraq móarówe. ⁵⁴ Móarówara míó kega tagéra, Sísá wire éra ⁵⁵ pehbeheráh sensuwahrahba pokue, Sísá míéhre mitaq teri mahtaq terinuwara awahre ke sene máhriqkakákq meriqmera weba mórítówe.

⁵⁶ Sísaga moke mi ke suwahpeqkakákq moke táhúnipéqkakákq úpeqkakákq nogutaq sega awahre ke máhkétirapéq mórítówe. Móritera Sísansabé pagunera, Awahre ke arene korósi aiq táhtoragéhe uwara wene korósi táhtoró ke moke kaweragúwe.

7

*Manikáne ehwehnka iteinahbúréhne sansá kio-taikire i ehwéhne.
(Mátíyu 15.1-9)*

¹ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sarúsarama suwahpeqte sure Sísaba sáhatiówara ² we kéro kega siyahnkara íre pabeq paberia pehipi nowara tagowe. ³ Péhrasi kereq moke mó Asiu kereqka sinahbúwáréhne sansá sehgiro puara ahriahri ebeq siyahnkara pabeq paberaruera anehe táhutahuq aruqaruruwe. ⁴ Máhkétirapéqté séyéutaq sega ebeq mósosuera anehe táhutahuruwe. Sega sinahbúwáréhne sansá áhnte mó sansá miraéra káhpuwe antehyamé tíniwe pabeq pabeq aruqaruruwe.

⁵ Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka Sísansabé kasenéra, Iteinahbúréhne sansámé are kéréh kégá aneqsabé anteruera peh náwíqkakaq síyáhnkárátáté táhutahuq naho uwe. ⁶ Uwana Sísaga sensabé, Itewe peh kopéráhpéro ke wóe. Manikáne ehweh irarú ani Áísáiaga naho Manikáne ehwehnka mahraréna,

Mah kegá néníwíq síwéhrate pankerera peh sirupipeq ínénsabe íre suwahbehre.

⁷ Sega wehukega sehgióro e ehwéh síwáhnoréra, Mahnawé Manikáne sansáne ewe. Minayabe sega ínénsabe péhepehe iwíáh íwíáh aintáhwe úwe. *(Aisaia 29.13)*

Itega miraonsabé púkuipéqté éhwéhnká aiq irarire.

⁸ Itega Manikánka sehgióro ú ehweh sueq peh wehukene sánsá ambubu atawéq sehgirowe úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Iteitene sánsá sehgi-one-heéq Manikánka sehgióro ú ehwehnsábé anetaníbo éq anterúáhwe. ¹⁰ Mósísiga naho mahraréna, Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe.

Wega mó mahraréna,

Wenanoibonsabé íre kaweq ehwéh arítéh ání subiq súáhro úwe. (*Kísim Bek 20.12, 21.17*)

¹¹ Manikáne púkuga miraue irariraq itega síwáhnoréq, Wehukenínká wenanoibo séhréh aritahráhi monébópoq mó nanepopoq matawéna wenanoibonsabé mahraréna, Mahnawé Maniká íre áwátáutaq tahirímé náiyú irino ire.

¹² Wehukenínká miraue irariraq itega, Mi anínká wenanoibonsabé anetaníbo ime aiq kawerire. Wega se íre séhréh arítéhmé aiq kawerire ewe. ¹³ Minayabe iteitene ehweh sehgiónsábé Manikánka sehgióro ú ehweh anterúáhwe. Mahna tahnsa sánsá áhntetaq mira aruqaruréq mó keyábé, Itene sánsá sehgióro arítáhwe úwe.

Sísaga, Wehukeníné arupipeqté íwíáhgá ahbabáratáhráhire ú ehwehne.
(*Mátíyu 15.10-20*)

¹⁴ Sísaga mónkakáq mitaq míó keyabé, Ínéba sewíáhro. Ite ómiga néne ehweh ireq iwíáhue tagahro. ¹⁵ Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Írakaumo. Peh morá wene arupipeqté íwíáhgá ahbabáratáhráhire. ¹⁶ [Ahreakaq kéó, mah ehwéh írátíáhro úwe.] ¹⁷ Sísaga weba sáhatiío ke suena nahupeq kibekúwara we kéro kega mi pabéqmé éhwéhnsábé kasenuwe. ¹⁸ Kasenuwana wega sensabé, Ite moq íre írátíaho? Wehukenínká táhutahurinka íre ahbabáratéhre. Minayabe íre

iraho? ¹⁹ Táhutahuqka wehukeníne iwíáhipeq íre túíre. Peh ahmbiupipéq tunse tueagire úwe. Sísaga mah ehwéh irarúme, Moke táhutahuq nah naneg mire úwe.

²⁰ Sísaga mó mahraréna, Wehukeníne arupipeqté iwíáhga ahbabáratéhre. ²¹ Wehukeníne arupipeqté, wene iwíáhipeqté, ahbabáq iwíáh áhwárehre. Íre kaweq iwíáhwé, mahbi ahrari abariéwé, aebówé, wehuke subiq suewé, ²² mó aníne ahre weh abariéwé, mó aníne ménsámehnsánsabe aigará pabekime, íre kaweq sansámé, péhephenéwé, íre mirao naneg miraime, mó anínsábé íre kaweq iwíáh atewé, éhruruéwé, píribahriéwé, saiyoéwé, ²³ moke mah ahbabáqmé, wehukeníne arupipeqté áhwárehre. Mahnawarinká wehukení ahbabáratéhre úwe.

Nahnso inínká Sísansabé kawerue aiq pútare ato ehwéhne.

(Mátíyu 15.21-28)

²⁴ Sísaga mitaq suena Táíya suwahpeqte kéné marakórapeq pokúwe. Pokéna nahupeq kiena, Íné mahtaq míónsábé mó ke teriyeho úwanawe we kopípéq íre míahrahúwe. Írakaumo. ²⁵ Owainawanka wene ayahunkawa subiqmaq subiqmarú inínká Sísá míéhre u irena apubúue sure Sísansabé áhtó púana wene aigarátaq arehunseraraq sewíowe. ²⁶ We mitaqte náhnsó iníne Káríki ehwéh iro iní míre. Wegá Sísansabé, Nániyahu subiqmaq subiqmari owáínáwá segasuo teawuwe. ²⁷ Teawuwana Sísaga wensabé, Ebeqme animárinká táhutahurigehe. Sene táhutahuq mewe iamáripá tuparuwé íre kaweq sansáne. ²⁸ Úwana

wega Sísansabé, Anotah aníno, arega irarénawe aiq pútaróne. Iamarínká animáríné siyahpíte megí apípí tahbe tehnopeqte mewe nahtaq sibowágá íre kaqsúéhre úwe. ²⁹ Úwana Sísaga wensabé, Arega irarénayabé seuwekúno. Owainawanka areniyahu aiq auwena pokire. ³⁰ Aiq auwena pokire úwana wene nahtapeq pokue tagówana owainawa kaqauwo aní aiq auwowana wene máhriqtaq awahoraq míowana tagówe.

Sísaga ahre parosa íre ehwehnorahi aní kawerato ehwehne.

³¹ Sísaga Táíya suwahpeq suena Sáíróna suwahpeq kótaikéna Tékápórísa marákórápéq tuena Kehrari kawéhútáq kúwe. ³² Mó kegá ahre parosa aní íre kaweq ehwéhnú ani Sísaba meqmera suwe. Segá Sísansabé, Kaweraginkehboq arene ayahnkarataté táhtoro uwe. ³³ Uwana Sísaga mi aní meqmena mipi sáhuríó ke suena móbeq pokue wene ayahnobeqtaté mi aniné ahreipeq paroqmatawéna anehe wene ayahnobeqtaq tehqniarena mi aniné anehbíraq marena ³⁴ íópeq tagéna ahyanahtána ahre parosa anínsábé mahraréna, Épátae úwe. Mi ehwéhnúme, Ahre sio úwana ³⁵ wene ahre siatowana wene anehbí kaweragúwana wega kaweq ehwéhnúwe. ³⁶ Sísaga sensabé, Mó ke teríyeho úwara sega mó ke teriúnsabe wega teríyeho uge úwara sega áhnte mó ke teri terinuwe. ³⁷ Mi ehwéh író kega anotah ahténéra mahraréra, Wega moke kawerue miraire éra ahre parosa aní iro atéhre. Íre ehwehnorahi aní ehwehnúno atéhre uwe.

8

*Sísaga 4 táhúséni (4,000) weh kiraboú ehwehne.
(Mátíyu 15.32-39)*

¹ Mitaqkake áhnte kegá Sísaba sáhatíówana se táhutahuq íre konsabe Sísaga we kéro keyabé síáhrabéna sensabé, ² Mahtaq míáh kégá ínéba apahtáro wéhékáh míáhnsábé amahnága se táhutahuq íre kéh púana sensabé nirutaboíruge. Íre kirabo aritasa pehipi eqmaq súáhnaraq ahtapeq siunúnkaq surahiyeho. Pehipi íre eqmaq suaníe. ³ Sene nahtapeq eqmaq súáhnaraqmé sirupibiyabé ahtapeq siunúnkaq márunsurahoneherawoe. Táhmaro míáh kégá íre wahtopeqte surowe úwe. ⁴ Úwara we kéro kega wensabé, Mahtaq peh abatapi míre. Mah ke awehraq tahutáhúq nagehboq árahue áhnte tahutáhúq meyahráhuno uwe. ⁵ Uwana Sísaga sensabé, Árahue paréti kehro úwara abapete téhtaré kéhre uwe.

⁶ Sísaga weba sáhurió keyabé, Marakóraq tútuoro éna mi abápété téhtaré páréti mewena Manikánsabe, Kaweróne atena páréti keqme we kéro kega míó ke kiraboigeheéna siuwara sega moke míó ke náriúwe. ⁷ Segá táhmaro káriq pah kowana Sísaga Manikánsabe kaweróne atena we kéro keyabé, Minaakaq kirabooro úwe. ⁸ Kirabooro úwara míó kega nowana siyahbankirowe. Siyahbankirowara arahqmé abapete téhtaré páhsíkétí úsawe obenkíq márówe. ⁹ Peh íregárita qwehuké 4 táhúséni (4,000) ke míówe.

Sísaga mi ke eqmaq suena ¹⁰ sípiipéq apubúue kiasagéna wereq we kéro kereq kure Tárámánúta marákórápéq pokuwe.

*Sísansabé, Ótaq sansánúno u ehwéhne.
(Mátíyu 16.1-4)*

¹¹ Péhrasi kegá Sísaba séra wensabé ehweh at-era, Manikánka are séhréh atahna taganehboq íópeqté ótaq sansánúno uwe. Ótaq sansánúno éra we áhwárawe tagowe. ¹² Áhwárawe tagowana Sísane arupipeq págege agúwana wega mahraréna, Amahnága oga míáh kégá aneqsabé ótaq sansá tagéyabe suwahbehro? Teiníboq írátíáhro. Segá ótaq sansá íre tagagehe. Ahqáho. Írakaumo úwe. ¹³ Írakaumo éna Péhrasi ke suena sípi kéwewena kéráwégue seberaebéq pokúwe.

*Páréti muoráhi naneqsabé pabeqme ehwéhne.
(Mátíyu 16.5-12)*

¹⁴ We kéro kega páréti meweyabe sibitagúwara peh morá páréti sípiipéq kowe. ¹⁵ Sísaga sensabé págegeue mahraréna, Tagariáhro. Péhrasi kereq Érótireqne páréti muoráhi naneq pehragahro úwe. ¹⁶ Úwara sega seye náhenéra, Ite páréti íre kéhnsabé Sísaga mi ehwéh teíre uwe. ¹⁷ Úwana Sísaga sene ehweh ahtebéna sensabé kasenéna, Ite páréti íre kéh éhwéhmé aneqsabé sío síoo? Amahnága teiú éhwéh íre iraho? Itene irupipeq íre ahtebaho? ¹⁸ Itene iurame kéhraq íre tagariaho? Itene iahrewé kéhraq íre írátíaho? Ínéga mirauraume ite íre iahreraq kehro? ¹⁹ Ínéga 5 táhúséni (5,000) weh moberíáh páréti keqme kirabourataq arahqmé árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Airápété téhtarée uwe. ²⁰ Uwana Sísaga sensabé, Mó ke 4 táhúséni (4,000) weh abapete téhtaré páréti keqme kirabourataq arahqmé

árahue unáh úsawe obenkíq matoo úwara sega wensabé, Abapete téhtarée uwe. ²¹ Uwana wega sensabé, Minayabe ite amahnágaákákq íre iraho úwe.

Sísaga aura pira ání kawerato ehwehne.

²² Segá Pétásáira suwahpeq suwara mó kegá aura pira ání Sísaba meqme séra wensabé, Mah aní kaweraginkehboq arene ayahnkaratáté táhtoro uwe. ²³ Uwana Sísaga aura pira ání ayahtaq ahmboqmena ahnansahrapeq pokéna wene aura tehqni atena ayahnkaratáté táhtorena wensabé, Aiq tagahno úwe. ²⁴ Úwana wega tagéna, Ínéga nogó ké tagogana se awanká tahnsa nogówana tagoge úwe. ²⁵ Úwana Sísaga ayahnkaratáté wene aurapi mó táhtorowana wega ebitáwéna wene aura kaweragúnsabe kawerue tagówe. ²⁶ Kawerue tagówana Sísaga wensabé, Mah kehiná suwahpeq amahnága kouwekineho éna wene nahtapeq eqmaq auwowe.

Pítaga Sísansabé, Are Karáhé wóne ú ehwehne.

(Mátíyu 16.13-20; Árúka 9.18-21)

²⁷ Sísaga we kéro kereq meriqmena Sésaría Pírípái suwahpeq mitaq wahtotaq mó kehiná suwahpeqtaq pokinaúwe. Ahtapeq kutaq wega sensabé kasenéna, Mó kegá ínénsabe inse aintaho úwe. ²⁸ Úwara, Arensabé mó kegá, Sóni wání meri merini aní míre ewara mó kegá arensabé, Éráisa wire ewara mó kegá arensabé, Manikáne ehweh irari aní míre ewe uwe. ²⁹ Uwara Sísaga sensabé kasenéna, Itega ínénsabe inse aintaho úwana Pítaga

wensabé, Manikánka ite meirena kaweraitankeheéna omaq ato aní móne úwana ³⁰ Sísaga sensabé minayabe mó ke teríyeho úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 16.21-28; Árúka 9.22-27)

³¹ Sísaga we kéro ke síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní níwíoqnaneherawoe. Asiu kené abowah wehreq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ínensabe, Iuwahriehre éra nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq iriwe oga úkinauge úwe. ³² Sísaga mah ehwéh pahsuqme irarúwana Pítaga we meqmena móbeq móatena wensabé awehgu atena, Arega iraréna ehwéh mé aiq pútaragineho úwe. ³³ Úwana Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna Pítansabé awehgu atena wensabé, Owainawano, móbeq míahno atena, Arega iraréna ehwéh mé Manikánka íre iwiáh atéhre. Minawé peh wehukene iwiáh wíre úwe.

³⁴ Sísaga we kéro kereq moke míó kereqsabé, Ínéba sewiáhro éna, Íné sénireyabe awahbeh aníno, arerene awahbeh iwiáh suo. Manikáne arambehri mira aruqarurunsabé sega íné awankátaq táhparagéhe. Ínéga miraunserah miraue séniro. ³⁵ Wewensabé arutaboíréna peh wewene awahbeh iwiáh mira aruqaruri anímé oga mérapeq íre awaq miahrahire. Néne kaweq ehwéh koreriena néne sánsá sehginieéna wewe awahbeh iwiáh susuri anímé oga mérapeq awaq miankéhe. ³⁶ Wehukenínká moke mah marákóipéqté ménsáméhnsá matiéhtáq tahirímé oga mérapeq íre awaq miahnaraqmé

mi mensáméhnsánká árahue séhréh atéh iripo? ³⁷ Oga mérapeq awaq meyabe aneqtaté paiqmarankéhbo? Ahqáho. Írakaumo. Íre paiqmarahráhire. ³⁸ Amahnága oga míáh kégá Manikánsabe íre suwahbehrara peh ahbabáq aruqaruowe. Mah tanáhráq ínénsabeákáq néne ehwehnsabéákáq ayehiteh anímé íné wehukení úku anínká túónagake mi anínsábé moq niyehitanawire. Nánibone patahga tahnsa téhreh naneqkákáq íné wehukení úku anínseq Manikáne íópeqté kéreqka túónagake mi anínsábé niyehitáhnana ahqáho ataníe úwe.

9

¹ Sísaga mó mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Táhmaro iriwe míona ke pehipi íre pukigehe. Ebeqme Manikánka págegeue wahnah wahnahnínaq tagéq anehe pukigehe úwe.

Sísane auranabiah mó kugú agú ehwehne.

(Mátíyu 17.1-13; Áruká 9.28-36)

² Sísaga síwáhnorúwana abapete morá wéhékáh parabagútaq wega Pítareh Sémísireh Sónireh sebataq meriqmena anotah sawéhrápéq kiuwe. Kiuwara mó kegá íre míowara sega tagotaq Sísane auranabiah mó kugú kaweq kugú agúwe. ³ Wene korósi patahga tahnsanue anotah tabérábé agúwe. Mina tahnsa tabérábéwé mah marákóípéqté ambanta pabeq paberi anínká íre miraorahire. ⁴ Éráisareq Mósísireqka íópeqté tunse ábóraragéra Sísareq ehwehnuwe.

⁵ Ehwehnuwana Pítaga Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite mahtaq míonayabé aiq kawerire. Apahtáro

úqná pearanéhe. Arene morá, Mósísine morá, Éráísane moráue pearanéhe úwe. ⁶ Se anotah ahréu puana Pítaga íre íwíáhia pehipi irarúwe.

⁷ Irarútaq írabúyánka seubítíowana mipéqte éhwéhnká mahraréna, Mah anímé niruní nénáhní míre. Wene ehweh íráhro úwe.

⁸ Úwara Sísá kéro kega apubúue aurankahnkaue tagowara mi anité íre míóyana peh morá Sísá we-bataq sereq míowara tagowe.

⁹ Sáwéhrapeqte tuegutaq Sísaga sensabé, Itega tagéq irewáh éhwéh amahnága mó ke teriyeho. Íné wehukení úku anínká pukéna oga úkonaraq terigéhe úwe. ¹⁰ Únsabe sega mó ke íre teriasa peh oga úkona ehwéhnsabé seyega iwíáhue kasenuwe.

¹¹ Kasenéra, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Éráísa ebeq sinaraq anehe Manikánka omaq ato aní anehe sinae eme aneqsabé irareo uwe. ¹² Uwana Sísaga sensabé, Éráísaga moke kawerinieéna ebeq suraire. Mó kegá íné wehukení úku aní níwíoqnéra niwiréh aintagéhe. Minayabe Manikáne púkuipéqte séhíránká aiq teí mino? ¹³ Ínéga teiníboq írátíáhro. Éráísa aiq suraire. Púkuipéqte séhíránká aiq irarinserah mó kegá seye suwahbarai sansánéra we íre kaweratárowe úwe.*

Sísaga owainawa kaqauwena animai kawerato ehwehne.

(Mátíyu 17.14-21; Áruká 9.37-43)

---

* **9:13:** Éráísa suraime pabeqme ehwéhne. Mátíyu 17.12-13 tagáhnó.

14 Sísareq apahranító we kéro kereqka mó Sísá tagariáh kébá túwara áhnte mó kegá seba sáhuriówara Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka se ehwehuwe. 15 Ómi mitaq sáhurió kega Sísá tagotaq áhtenára pehbeheráh weba séra mehwehuwe. 16 Mehwehuwana Sísaga sensabé kasenána, Itereq sereq aneq ehwéhnoo úwe. 17 Se míórabeqte wéhgá Sísansabé, Íwáhnoraníno, nénahni areba meqme suge. Owainawanka we subiqmaq subiqmarinsabé wega ehweh íre irahráhire. 18 Owainawanka we subiqmaq subiqmaritaq marakóraq tontehriparéhra arehya kiobinue áwéhraq nankiq nánkírirana wene anonka tawiróbana atia atiaire. Are kéréh kényábé, Owainawa kaqauwáhro ugarawe sega íre miraorahowe úwe.

19 Íre miraorahowana Sísaga míó keyabé, Ite íre aiq pútare ainteq saiyo ke wóe. Iteba mía míaume ahkake awehraq kanabo? Itega miraonsabé nirupipeq umehime ahkake parabaginabo? Mi anímái ínéba meqme sero úwara 20 meqmera móátówe. Meqmera móátówana owainawanka Sísá tagótaq mí anímái kúrugúru atowana we marakóraq márunsurahéna tabenoráhbénoue arehya kiobinúwe.

21 Sísaga mi aniné abowánsabé kasenána, Arenahnimé téhwe ahkake miraurairo úwe. Úwana abowágá, Pehgáriq aní míaraitaq mirauraire. 22 Owainawanka we subiq suanieéna iraipéq áhntetaq susuréna wánípipeq áhntetaq susurire. Arega miraorahónawe arutaboiraite miraúno úwana 23 Sísaga wensabé, Arega miraorahónawe

ono? Manikánsabe aiq pútare atéh ánínká moke miraorahire úwe. ²⁴ Úwana abowágá apubúue mahraréna, Ai q pútare atóge. Arensabé aiq pútare atómé íre awehraq kéhnsábé séhréh ainto úwe.

²⁵ Úwana áhnte mó ke weba peheráh sure mipi sewiówana Sísaga se tagéna owainawansabé awehgu atena wensabé, Íre ehwehnia ahre parosa owáínáwáno, mah aní auwe pokúno. Weba mó íre súno úwana ²⁶ owainawanka ehwehnabaéna kúrugúru atena auwena pokúwe. Pokúwana mi anímái pusa aní tahnsa míonsabe áhnte míó kega, We aiq putiéhre uwana ²⁷ Sísaga wene ayahnkara táhtoqme iriatowana irigúwe. ²⁸ Irigúwana Sísaga nahupeq kibekúwara we kéro kega wensabé, Itewe árahinsabé owainawa íre kaqsuahráhuo kasenuwe. ²⁹ Kasenuwana Sísaga sensabé, Mina tahnsa pehipi íre kaqsuahráhowe. Peh púrerirataq kaqsuahráhowe úwe.

Sísaga, Íné pukéna oga úkinauge mónkakáq irarú ehwehne.

(Mátíyu 17.22-23; Áruká 9.43-45)

³⁰ Sísareq we kéro kereqka mitaq suera Kehrari marákórápéq ákáhpi kíúwe. Kíúwana we kéro ke síwáhnorinieéna mó kegá íné míonsábé írého úwe. ³¹ We kéro ke síwáhnorú púana áhnte ke míórabeq íre pokúwe. We puké tanahráqsábé síwáhnoréna, Íné wehukení úku aní móintehrara nubiq suaneherawoe. Nubiq suehrana íné pukena apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe. ³² Úwara sene sirupipeq wene ehweh íre irera kasenényabe áhreuwe.

*Anotah anímé insebo i ehwéhne.
(Mátíyu 18.1-5; Árúka 9.46-48)*

³³ Sega Kápénéáma suwahpeq kure nahupeq kibekuwe. Sísaga sensabé kasenána, Ahtapeqmé aneq ehwéh sío síoéwaho úwara ³⁴ sega ehiya míówe. Ahtapeq nogútaq mó anínká mó anínkáue, Íné anotah aní ite kiotaqme aní múge iraréra ehwehu puara ehiya míówe. ³⁵ Sísaga tútuue ména airápété téhranité we kéro keyabé, Ínéba sewiáhro éna anotah aní míanie íwíáhi anínká pehgáriq aní tahnsa míankehe. Wega moke mó ke séhréh aritankéhe úwe. ³⁶ Séhréh aritankéhe éna káriq aní meqme se ákáhpi iriatena sawiwena sensabé, ³⁷ Ínénsabe arutaboiraintena mahna tahnsa káriq aní séhréh atéh ánínká íné moq séhréh aintéhre. Íné séhréh aintéh ánínká íre peh morá ínébataq séhréhre. Íné eqmaq núwéh aní moq séhréh atéhre úwe.

*Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre ú ehwehne.
(Árúka 9.49-50)*

³⁸ Sóniga Sísansabé, Íwáhnoraníno, mó anínká arenáwírué owainawamarí kaqsúéhraq tagéq ahqáho atone. Wega ite íre séiréhnsabé ahqáho atone úwe. ³⁹ Úwana Sísaga wensabé, Íre ahqáho atáhro. Néníwírué irarinsabé ótaq sansá mirai anínká abehq ehwéh íre apubúue irare intahráhire. ⁴⁰ Íre itene naruo aní míéh ánímé itene iyahnabo aní míre. ⁴¹ Teiníboq írátíáhro. Ite Manikánka eqmaq núwéh ániné animárá míáhnsabé mó anínká ite né waní náinaraqmé mi aniné ápeqme íre

tabanagia peh ahrreraq kanawire úwe. Manikánka mi aniné náwéna apéqmé ahrreraq kanawire úwe.

Ahbabáq sansanká aiq pútare atona sansá saiq-naruahráhi ehwéhne.

(Mátíyu 18.6-9; Árúka 17.1-2)

⁴² Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká ínénsabe aiq pútare aintéh ání ahbabáq sansa áúgi ínaraqmé anotahtaq íre kawerire. Áúgi anínká káriq aní áúgi ínaraqmé wene anuopi anotah ebáh táhru táhruue púrúrúia káwéhúpépéq tuparuahnana wánípipeq tupekitaq tahirímé aiq kaweri irino.

⁴³ Arene ayahnkaraká are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áyáhnkáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áyáhnkáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwáhnaraqmé anotah íre kawerinawire.

⁴⁴ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráíperé.] ⁴⁵ Arene aigáránká

are ahbabáratana ínaraq mina kirasuo. Are peh morá áígáránkákáq oga mérapeq pokinaraq aiq kawerinae. Are téhtaré áígáránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwahnaraqmé anotah íre kawerinawire. ⁴⁶ [Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráíperé.]

⁴⁷ Arene auranka are ahbabáratana ínaraq mina piruo. Peh morá áúránkákáq Manikánka wahnah wahnahnirabeq pokinaraq aiq kawerinae. Téhtaré áúránkákáq ahriahri iraipéq kaqauwahnaraqmé anotah íre kawerinawire.

⁴⁸ Mitaq sene sinonka ahriahri ábe soinae. Mitaq íre puinkorahi iráíperé úwe. *(Aisaia 66.24)*

49 Sísaga mó mahraréna, Wehukenínká táhutahuqtaq sóreq ahbiorahnanserah Manikánka ómi irobinataté ahbioqmarankéhe. 50 Sóreq kaweq nanere. Sóreq auqmah naneq úkínaraqmé itega árahue kaweraranéhbo? Írakaumo. Sóreqka táhutahuq teorahi nanere. Mina inserah itene iyahnabo anímárí miáhrabeq pehwehrue méq kaweq soréq tahnsanue miáhro úwe.

10

Sísaga wehga wene ahre kaqsueyabe irari ehwéhne.

(Mátíyu 19.1-12; Árúka 16.18)

1 Sísaga mitaq suena Sorana aroipéq seberaebéq Súría marákórápéq pokúwara áhnte wehekéqká weba sáhatiówana wega ahriahri miraúnserahnue síwáhnorúwe. 2 Péhrasi kegá Sísaba séra wega ahbabáq ehweh irarinkeheéra áhwárawe tagéra kasenéra, Wehga wene ahre suewé mirao sansápo uwana 3 Sísaga sensabé, Mósísine ehwehnka anereiro úwara 4 sega wensabé, Mósísine ehwehnka mahraréna,

Wehga wene ahre kaqsuaníe ínaraqmé pépahqtaq sehiranue móawena kaqsuankéhe ire uwe.

5 Uwana Sísaga sensabé, Ite saiyoéq itene irupipeq págege onsabé, Mósísiga mi ehwéh sehiranúwe. 6 Wene ehweh íráhro. Wene ehwehnka mahraréna,

Manikánka téh mah marákó marákó mirarotaq wega wehakaq ahreakáq mirarowe.

7 Minayabe wehga wenanoibone nah suena

wene ahrereq moráráq mía míaiagehe ire.
(Stat 1.27, 2.24)

⁸ Se peh morá ániné áú tahnsa úkigehe. Minayabe se íre mó aní mó aní tahnsa méra peh morá aní tahnsa míagehe. ⁹ Manikánka wehakaq wene ahreakáq moráráq mía míao tao aritonsabe wehga wene ahre súéhneho úwe.

¹⁰ Sísareq we kéro kereqka nahupeq kibekutaq sega mónkakáq ahre sue sansansábé kasenuwe. ¹¹ Kasenuwana wega sensabé, Wehga wene ahre suena mó ahre meyharnaqmé wega ebeq piah ahre ahbabáratena we íre kaweratéhre. ¹² Ahrega wenawehq auwena mó anítáq wehkínaraq wega ebeq piah weh ahbabáratena we íre kaweratéhre.

Sísaga, Káriq anímárin ká ínéba sewíagehboq ahqáho aritého ú ehwehne.

(Mátíyu 19.13-15; Áruká 18.15-17)

¹³ Sísaga káriq anímárin táhtorankeheéra mó kegá meriqmera mórítówara we kéro kega mórító keyabé suwehgu aritera ahqáho arítówe. ¹⁴ Ahqáho arítówana Sísaga mina tagéna abiahnsa aritena sensabé, Mi káriq anímárin ínéba sewíagehboq ahqáho aritého. Káriq anímárin ká ínénsabe aiq pútare aintáh serahno kegá Manikánka wahnah wahnahnirabeq awaq miagéhe. ¹⁵ Teiníboq iratíáhro. Káriq anímárin ká Manikánka wahnah wahnahnirabeqsabé sirutabo Rowe. Peh morá sega onserahno kegá mibeq kioráhowe úwe. ¹⁶ Sísaga mi káriq anímárin sawiwena wene ayahnkaratáté táhtoqme Manikánsabe, Kawerarite séhréh arito ue púrerúwe.

Áhnte mensáméhnsánkákáq ánínsábé árahue oga mérapeq awaq mianabo i ehwéhne.

(Mátíyu 19.16-30; Árúka 18.18-30)

¹⁷ Sísaga ahtapeq pokinaútaq wehga peheráh séna arehunseraráq ména wensabé kasenéna, Íwáhnoraníno, arewe kaweq aní míahne. Oga mérapeq awaq mianíboq anerininkono úwe.

¹⁸ Uwana Sísaga wensabé, Aneqsabé kaweq aníne aintahno? Manikánka webataq kaweqtaq mía míaire. ¹⁹ Sehgióro ú ehwehmé aiq ahtebáhne. Mi ehwéhme mahraue kéhre. Mó aní subiq súého. Mó aniné ahre weh abariiyeho. Aebóiyeho. Mó keyábé péhe éhwéh arítého. Péhe éhwéhnue mó kené ménsámehnsá meyého. Iteinoibone ehweh ireq se séhréh arítáhro úwe. ²⁰ Uwana wega Sísansabé, Íwáhnoraníno, íné pehgáriq mahbi míarau tanáhráqkákáq amahnágaákáq moke mina kawerue sehgiúge úwe.

²¹ Úwana Sísaga we tagéna arutaboiratena wensabé, Peh morá náneq íre miraóne. Are pokue moke matiahna mensáméhnsá paiqmaqme móne mewe tabonah ke nário. Mirainaraqmé íópeq kaweq naneqmarí matiankehe. ²² Tabonah ke nárie íné séniro úwana mi anínká irena áhnte mensáméhnsá ko púana wene arupipeq umeh agúwana pokúwe.

²³ Sísaga pabeqme we kéro ke tagéna sensabé, Áhnte mensáméhnsá matíáh kéga Manikánka wahnah wahnahnirabeq kieyabe anotah pagégéue mirao naneq mire úwe. ²⁴ Úwara we kéro kega mi ehwéhnsábé áhtenuwana Sísaga mó mahraréna, Náníbáqmarino, ménsámehnsánsabe iwíáh íwíáho kéga Manikánka wahnah

wahnahnirabeq kíransabé anotah pagégéue mirao naneq mire. ²⁵ Kéhma anotah kane. Mi kanká wai abahrabahpipéq kéagínayabé págegeue mirai naneq mire. Mina inserah áhnte mensáméhnsá matíéh ánínká Manikánka wahnah wahnahnirabeq kinayabé anotah pagégéue mirai naneq mire úwe. ²⁶ Úwara sega mi ehwéhnsábé anotah ahténéra Sísansabé, Minayabe insega oga mérapeq awaq miahráhiro uwe.

²⁷ Uwana Sísaga se ebitáwéna sensabé, Wehukega íre miraorahowana Manikánka mirao-rahire. Peh morá Maniká wewega moke mirao-rahire úwe.

²⁸ Úwana Pítaga wensabé, Itega moke mationa naneq sueq are kérone úwana ²⁹ Sísaga mahraréna, Teiníboq írátíáhro. Ínénsabe sirutaboiréra kaweq ehwéh teriera néne arambehri miraoneheéra sene nahme, sene marakówé súáhmé amahnága Manikánka áhnte mó 100 mó nárinkéhe. Nárinara sega áhnte nahmé, marakówé matiagehe. Néne arambehri miraoneheéra sinahnowarehwé siwahwarehwé sensibáqmarimé sensinoibowe sene animárimé súáhmé ³⁰ amahnága áhnte mó kegá sensuwahrah úkigehe. Síbákawaréhwé, sinahnowaréhwé, sinowaréhwé, animárimé áhnte úkigehe. Mah tanáhráq kaweq ehwéhnsábé suwahríáhna kegá se síwíoqnagehe. Mókake oga mérapeq awaq miagéhe. ³¹ Amahnága áhnte ebeq se kegá mi tanáhráq sinehe kigehe. Sinehe se kegá ebeq kigehe úwe.

Námbáh 3 tanáhráq Sísaga, Íné pukéna oga

úkinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 20.17-19; Áruká 18.31-34)

³² Sísareq we kéro kereqka ahtapeq méra Sarúsarama suwahpeq kure Sísaga ebeq kúwara sega áhtenuwe. Anehe ku kegá áhreuwe. Sísaga airápété téhranité we kéro keyabé síáhrabéna sensabé mó kegá we miraoneherau ehwéh mónkakáq teriuwe. ³³ Teriena, Írátíáhro. Ite Sarúsarama suwahpeq pokonaraq sega íné wehukení úku animé Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqpa mónuankéhe. Mónuwehrara sega íné, Subiq súáhro aritera nahnso kebá mónuwehrara ³⁴ sega niwiréh aintera tehqni aintera sehikarankákáq árétí sáhtáté nubiq marera nubiq suagéhe. Nubiq súéhraña íné pukéna apahtáro wéhékáhtáq oga úkinauge úwe.

Sémísireq Sónireq anotah anité úkéyabe suwahbó ehwehne.

(Mátíyu 20.20-28)

³⁵ Sémísireq Sónireq Sébérine ahninkáwárarégá Sísaba séra wensabé, Íwáhnoraníno, ite iuwahbeh naneq, itega teawéya naneq, miraúno uye. ³⁶ Uyana wega sensabé, Aneq miraitanínkono úwe. ³⁷ Úwara sega wensabé, Arega wahnah wahnahnónarabeq íópeq míéhnagake ite mó animé arene ayah púpeq mó animé arene ayahnaperue tútuue míagehe aito uye.

³⁸ Uyana Sísaga mi abáráhréyábé, Itega tenieya ehwéhnsabé íre iwíáhóye. Íre iwíáhóye éna pabeqme ehwéh mahraréna, Ínéga no kahpúípéqté

náneq itega moq nahrahoyo? Mó kegá íné núwéhrarabeq sénirahráhojo úwara sega wensabé, ³⁹ Itega miraorahúye uye.

Uyana Sísaga sensabé, Ínéga no kahpúipéqté náneq itega moq nayehetawoye. Mó kegá íné núwéhranserah ite moq iuwaneherawoe. ⁴⁰ Peh néne niyah púpeqkákáq niyahnapeqkákáq tútuue míéhra ke omaq sitewé íre néne arambehri wire. Manikánka omaq sitéh ánitégá mitaq tútuue míayeherawoye úwe.

⁴¹ Úwara inayáhnkú we kéro kega mah ehwéh irera Sémísireq Sónireqsabé suwehgu arítówe. ⁴² Suwehgu arítówara Sísaga moke we kéro keyabé, Ínéba sewíáhro éna sensabé, Mah marákóipéqté sánsámé mó kegá sene ehweh sehgigeheéra wahnah kegá wahnahnarítáhwe. Sene anotah wehwárínká, Itene ehweh ireq sehgióro éra págegeue wahnah arítáhwe. Mi sansá aiq tagariáhwe. ⁴³ Itewe mi sansá íre oro. Ahqáho. Íné anotah aní míanie íwíáhi anínká wereq míáh ké séhréh aritankéhe. ⁴⁴ Néne iyahnabone wahnah míanie íwíáhi anínká sene arambehriraq séhréh aritankéhe. ⁴⁵ Íné wehukení úku anímé mó kegá íné séhréh aintageheéna tutaugo? Írakaumo. Ínéga mó ke séhréh aritanieéna tutauge. Áhnte ke oga míagehboq se merirena kaweraritanieéna pukinie úwe.

Sísaga aura pira áni kawerato ehwehne.

(Mátíyu 20.29-34; Áruká 18.35-43)

⁴⁶ Sísareq we kéro kereqka Séríko suwahpeq kuwe. Segá Séríko suwahpeq suaneherautaq

áhnte mó kegá kérówe. Aura pira ání wenáwíq Pátíméúsi ahnəhráq tútuue ména ineh inehuwe. We Tíméúsine ahninkáwáe. ⁴⁷ Wega tútuue ména, Sísá Néhsara suwahpeqte ánínká kouwekire u irena anotahtaḡ mahraréna, Sísao, Tébitine anahwao, ínənsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁸ Úwara áhnte kegá wensabé awehgu atera, Ehiya míahno uwana wega íre túbáh agia peh anotahtaḡ mó mahraréna, Tébitine anahwao, ínənsabe arutaboirainto úwe. ⁴⁹ Úwana Sísaga mitaq kowéna, Mahbeq súno teawéro úwara sega aura pira ánínsábé áhrabéna, Iwíáh íwíáhé irigúno. Arensabé áhrabire uwana ⁵⁰ wene káhq ambántá akairuena apubúue kie irigue Sísaba súwana ⁵¹ wega wensabé, Aneq mira atanínkono úwana aura pira ánínká wensabé, Íwáhnoraníno, íné taganiboq néne niura kawerainto úwana ⁵² Sísaga wensabé, Pehwehrue pokéwahnó. Ínənsabe aiq pútare aintahnaga aiq kaweratóge úwana wene aura apubúue kaweragúwana ahtapeq Sísá kérówe.

11

Sísaga Sarúsarama suwahpeq kú ehwehne.

(Mátíyu 21.1-11; Áruká 19.28-40; Sóni 12.12-19)

¹ Sísareq we kéró kereqka Sarúsarama suwahpeq wahtotaḡ kíútaḡ sega Óríwi sawéhrápéq kíúwe. Mi sawéhwé Páitápási suwahpeq Pétáni suwahpeq wahtotaḡ kéhre. Mi sawéhráq kíútaḡ Sísaga we kéróya aníte eqmaq suanaútaḡ ² sensabé, Isebeq wahtotaḡ ke suwahpeq pokotao. Mitaq kirataḡ iyaráh ká tónki áráhḡ wehuke íre

áhkokóue nogí ká tagéta pugeqme meqme setao. ³ Pugeréhataq mó anínká itensabé, Aneqsabé pugerehyo ínaraq wensabé, Itene Wahnah áhkokóue kinkeheéta meroye. Wega mótaq tónki eqmarahnana kéna sinkehe teawétao éna eqmaq suowe.

⁴ Eqmaq suowara pokue anotah ahtápéq onsa kéhrabeq iyaro tonkí áráhq tagéra pugeroýe. ⁵ Pugeróyataq mitaq iriwe míó kega sensabé, Aneroyo? Tónkiwe aneqsabé pugerehyo uwara ⁶ sega Sísaga teriu ehweh teríúyara sega sensabé, Meyáhtao uwe. ⁷ Meyáhtao uwara tónki áráhq Sísaba seweqmera sene korósi mi kané abobiahtaq uwiq máróyana Sísaga mi tonkíné abobiahtaq kierútu agúwe. ⁸ Áhnte kegá Sísansabé iwíáh iwíáh ató púara sene korósi ahtapeq uwiqme abaeue móarówara mó kegá uworapeqté áwánká ánáhakaq áyáhnáwé apiwe ahtaqqeq awahrirarówe. ⁹ Sísareq moráráq ebeq ku kereq anehe ku kereqka anotahtaq mahraréra, Itene Wahnah áwírue si anínsábé iwíáh iwíáh atone. ¹⁰ Tébiti iteriboga naho wahnah wahnahnúnserah kawerue wahnah wahnahnína anínsábé iwíáh iwíáh atone. Maniká íopeq míéhraq wensabé iwíáh iwíáh atone uwe.

¹¹ Sísaga Sarúsarama suwahpeq kiena Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhúpéq kibekéna mitaq moke ko naneq aurankaue tagówe. Penkinaúnsabe wereq we kéro kereq airápété téhranítegá mitaq suera Pétáni suwahpeq pokuwe.

*Sísaga awankánsabe sera íre iyankéhe ú ehwehne.
(Mátíyu 21.18-19)*

¹² Ahbiah tahnsá sega Pétáni suwahpeq suera ahtapeq sutaq Sísa arupibiúwe. ¹³ Arupibiúwana ánáhakaq áwánká móbeq tagéna awankánara sabátáhq koragówana íre serankakáq peh ánáh kowe. Sera íre iyo tanahráq púana sera írakaunúwe. ¹⁴ Írakaunúwana Sísa mi awánkánsábé ehweh teawena, Mókake sera íre íyéhna puara mó kegá arene sera íre íséwe naneherawoe úwara we kéro kega wene ehweh írówe.

Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuo ehwéhne.

(Mátíyu 21.12-17; Árúka 19.45-48; Sóni 2.13-22)

¹⁵ Sísa we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq kíútaq Sísa Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéq kibekéna mitaq paiqnanánu ke máhpeq kaqsuowe. Kaqsuena móne paiqnanánu kené wéhuwehu tahbéwári pioruena kiboki paiqnanánu kené síahwarí pioruena paetárara aruowe. ¹⁶ Paetáruena sensabé, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípéqmé itene ménsámehnsá íre mewe nógóro aritowe. ¹⁷ Íre mewe nógóro aritena síwáhnoréna, Manikáne ehwehnka mahraréna, Néne nahme mah kehiná kéhínánká púreré nahne áwíratagéhe íre. *(Aisaia 56.7)*

Itega miraonka mah nahmé aebó kegá mehwatíáhnserah nah úkire úwe.

¹⁸ Úwara ómi mitaq sáhurío kega Sísa ehwehnsabé áhtenu puara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka tagéra Sísansabé áhreéra, We árahue subiq suanéhnkono éra sío síouwe.

19 Íó tupekútaq Sísareq we kéro kereqka Sarúsarama suwahpeq suera pokuwe.

Púrerínaraq aiq pútaq náninawire íwíáhi anínká meyankehe ú ehwehne.

(Mátíyu 21.20-22)

20 Ahbiahipaq sega Sarúsarama suwahpeq kouwekoneherautaq ehyatagú awanká tagowana aiq moke ehyatagúwe. 21 Ehyatagúwana Sísaga mi awanká teawu ehwehmé Pítaga ahreraq matawéna Sísansabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Inokáh arega ehweh teawátóna awanká aiq ehyatagire úwana 22 Sísaga sensabé, Manikánsabe aiq pútare atáhro. 23 Teiníboq írátíáhro. Wehukenínká sáwéhyabe teawena, Sáwého, arega mitaq sue anotah kawéhúpípeq kogahno teawinaraqmé mirainawire. Wega teawina ehwehnsábé árahinabomo íwíáh íre ínaraq peh ínéga iraru ehweh aiq pútaraginawire íwíáh ínaraqmé mirainawire. 24 Teiníboq írátíáhro. Ite púrerirataq aiq pútaq náninawire íwíáhirataq náninawire úwe.

25 Sísaga mó mahraréna, Are iriwe púrerina tanáhráq mó anínsabé abiahnsa atéhnaraq wene ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno.

26 [Íópipeq míéh Ítéribógá arene ahbabáqsabe íre iwíáhinkeheé abiahnsa atéh ániné ahbabáqsabe íre iwíáhue ahreraq matiahno úwe.]

Sísansabé, Insega miraúno atáráiro u ehwehne.

(Mátíyu 21.23-27; Áruká 20.1-8)

27 Sega Sarúsarama suwahpeq mó sure Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráípeq nogutaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh

kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka weba séra ²⁸ kasenáera, Arega miraóna nanegme árahinie miraono? Insega miraúno atéhnsábé miraono? Teio uwe.

²⁹ Teio uwana Sísaga sensabé, Ínéga itensabé moq kaseninie. Kasenona ehweh tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie. ³⁰ Teinie éna Sóniga wání meri merininkeheéna insega eqmaq áúwátairo? Manikánka eqmaq áúwátairo? Peh wehukega eqmaq áúwátóo? Teniéro úwe.

³¹ Teniéro éna, Tenírataqmé ínénsabe miraúno aintárái aní teinie úwara sega epéq sío síoéra, Anere teawenéhknono? Manikánka eqmaq áúwátáire teawénaraqmé wega itensabé, Aneqsabé wene ehwehnsabé íre aiq pútare atáro inae.

³² Ite wehukega Sóni eqmaq áúwátówe moq íre teaweráhúne uwe. Ómi mó kegá, Sóni aiq pútaq Manikáne ehweh irari aní míre íwíáhunsabé sega mi keyábé áhreu puara ³³ Sísansabé, Sóniwe insega eqmaq áúwátáiramo. Ite íre tagarione uwana Sísaga sensabé, Itega íné íre teniéwe. Minayabe ínéga moq ínénsabe miraúno aintárái aní íre teinie úwe.

12

Sotáq wahnahnuro ahabábáq keyábé pabeqme ehwéhne.

(Mátíyu 21.33-46; Áruká 20.9-19)

¹ Sísaga Asiu keyábé pabeqme ehwéh mahraréna, Wehga sonsoqme náhniáq sera ayu uqmarena wirarena wahnahnína uqná peataire. Pearena náhniáq sera ano kunubaipéq sarerankeheéna mata ubuqmarena mó keyábé,

Néne sotáq wahnahnue náwe soqintewáhiro aritena mitaq suena íre wahto wáhnaupéqté ké suwahpeq pokuraire. ² Náhníaq sera irai tanáhráq ákáhtaq koweankeheéna wene arambehri aní sotáq wahnahnuro kebá eqmataire. ³ Eqmatairara sotáq wahnahnuro kegá we táhtoqme sera íre náwasa subiqmarera kaqsúówe. ⁴ Kaqsúówana so aboga mó arámbéhrí aní seba eqmatairara sega wene ayahqnotaq subiq marera íre kaweq sansá atárówe. ⁵ Íre kaweq sansá atárówana so aboga mó aní eqmatairara sega we subiq sutowana mó wene arambehri ke eqmaq sutairara sega mó tahmáro subiqme kaqsuera mó tahmáro subiq sutowe. ⁶ Subiq sutowana peh morá mó aní míraire. Mi wehné arunáwí áhnínkáwá mírarairana wega iwíáhéna, Nénahni púara sega wensabé áhtenéra wene ehweh iragéhe éna anehe wenahni eqmataire. ⁷ Eqmatairara wahto kuraitaq sotáq wahnahnuro kegá we tagéra seye náhenéra, So abone ahninkáwá aiq sire. Mah so awaq mianéhboq we subiq suanéhe íwíáhéra ⁸ we táhtoqme sopípéq subiq suera wene anonka máhpeq tuparutowe.

⁹ Wenahni subiq sutonsabé so aboga mi ke anere aritankéhbo? Teiníboq írátíáhro. So aboga wene sotápéq séna wahnahnuro ke subiq suanawire. Subiq suena wene so mó ke kawerue wahnahnigeheéna eqsitankéhe.

¹⁰ Eqsitankéhe éna, Minayabe Manikáne ehwehnka íné éhweh mahraréna,

Nah píáh kegá suto wahqká moke nahwiahnsanse

kiotaikire.* ¹¹ Itene Wahnahka mirains-abé itega, Kaweq sansáne íwíáhúne ire. (*Buk Song 118.22-23*)

Itewe mi sehirá íre ahtebaho úwe.

¹² Úwara wene ehweh irera seye náhenéra, Sísaga mah pabéqmé éhwéhnue itepi parobehre íwíáhuwe. Mira íwíáhu puara sío síoéra, We táhtoqme karábúsiipéq móatanéhe éra peh mitaq sáhurió keyabé áhreunsabe mó iwíáhéra Sísauwera pokuwe.

Sega Sísansabé, Táhkísi moné awenéhknono kasenu ehwéhne.

(*Mátíyu 22.15-22; Áruká 20.20-26*)

¹³ Asiu wahnah kegá táhmaro Péhrasi kereq táhmaro Érótime iyahnaboreqsabé, Sísaga áhwára áhwára ehwéh irarinkehboq áhwárawe tagéq pokue págegeue kogasenoro éra eqmaq súówe. ¹⁴ Eqmaq súówara kure Sísansabé, Íwáhnoraníno, ite tagarionawe arewe aiq pútaq ehwéh iraréna aní móne. Arega anotah kereq pehgáriq kereqsabé peh monseráh íwíáhóne. Arega wehuke íre ehnenia peh Manikáne sansá tábúsoqme pahsuqme íwáhnoróne. Minayabe teio. Aneq iwíáhono? Itega Aroma kené wahnahme Sísáhri táhkísi moné awenéhknono? Árahonehknono uwe.

¹⁵ Árahonehknono uwana Sísaga sene epéráhpéru iwíáh tagéna sensabé, Aneqsabé íné áhwárawe tagéq níwíoqnaho? Ebah moné taganiboq mewe sero úwara ¹⁶ sega peh morá ébáh móné ábóraq márówe. Ábóraq márówana wega sensabé, Mah

---

* **12:10:** Aigárápéqté éhwéh Mátíyu 21.42 tagáhnno.

monéráq insene píkisahakáq áwíqkakaq kehro úwara sega wensabé, Aroma kené wahnah aní Sísáhrine uwe.

¹⁷Uwana wega sensabé, Aroma kené wahnahne náneq wewe náwéro. Manikáne naneq wewe Maniká náwéro úwara sega wene ehwehnsabé áhtenuwe.

Manikánka pukia ké iriwe oganúq sitankéhe ú ehwehne.

(Mátíyu 22.23-33; Áruká 20.27-40)

¹⁸Sáyúsi kewé pusa ké íre iriwe oganúq sitankéhe íwíáhu kee. Táhmaro mi kegá Sísaba séra wensabé, ¹⁹Íwáhnoraníno, Mósísine sehiranka maharéna,

Íre aninkákáq wéh pukínaraq wenábáqka kéweini meyankehe. Mi inínká maqmarahna animári wenawahne animári míageheéna meyankehe ire. *(Lo 25.5)*

²⁰Minayabe abapete téhranité se ábárahnahnah míarowe. Siwahwágá ahre mewena íre aninkákáq uraitaq pukuraire. ²¹Pukurairana náhmbáh

2 abaqkávágá awahwáné kéweini mewena íre aninkákáq uraitaq pukurairana náhmbáh 3 abaqkávágá moq monseráhnuraire. Moke

mi abaráhnáhnahnka mi iní mótaq mótarue mewera íre aninkákáq urotaq orah animári pukurowe. ²²Moke mi abápéqté téhranité

se ábárahnahnah mótaq mótarue mi kewéini mewera íre aninkákáq urotaq orah animárinká pukurowana sinehemé mi iní moq pukuraire.

²³Moke mi abaráhnáhnahnka mi iní meronsabé iriwe oganúq sitahnaraq insene ahre míanabo kasenuwe.

24 Kasenuwana Sísaga sensabé, Itewe Manikáne púkuipéqté séhíránkákáq wega págegeue miraorahi sansánkákáq íre ahtebah puaq áhwára áhwára ahbabáq iwiáhowe. 25 Manikánka pusa ké iriwe oganúq sitahnaraq se peh íópeqté ké tahnsa mía míaiagehe. Mi tanáhráq wehga ahre íre meyagéhe. Ahrega íre wehkigehe.

26 Pusa ké oganúq sitahnayabé Mósísiga sehgióro ú sehira íre sáhnshoo? Uworapeqté káriq awanká irarehnsabé sehiramé Manikánka Mósísinsabé mahraréna,

Íné Ébaráhmane Maniká múge. Íné Áhísáhkine
Maniká múge. Íné Sékópane Maniká múge
úwe. *(Kisim Bek 3.2,6)*

27 Manikámé íre pusa kéné Manikáne. Írakaumo. We peh oga míáh kéné Maniká míre. Minayabe itega íre tábúsoqme iwiáhowe úwe.

*Manikáne kiotaiki sansánsabé éhwéhne.
(Mátíyu 22.34-40; Áruká 10.25-28)*

28 Mósísiga sehgióro ú ehweh síwáhnori aní mitaq súwara Péhrasi kegá ehwehuwana irowe. Sísaga Sáyúsi kené kase ehwehnsabé tábúsoqme teriu púana wega Sísansabé kasenéna, Sehgióro ú ehwehmé aneq ehwéhncá mó ehwéh kiotaikiro úwe. 29 Úwana Sísaga wensabé, Kiotaiki ehwéh teaweníboq iro.

Ísara keo, írátíáhro.

Maniká itene Wahnah peh morá aní míéhre.

30 Maniká itene Wahnahnsabé irutaboirono.
Moke itene irupipeqkákáq
moke iteiwankákáq
moke itene iwiáhopipéqkákáq

moke itene págege inónkánkákáq

Manikánsabe irutaboirono.

Mah ehwéhme moke mó sehgióro ú ehweh aiq kiotaikire. ³¹ Mó kiotaiki ehwéh iro.

Arerensabé arutaboironanserah

mó anínsabé moq arutaboirono. *(Lo 6.4-5; Wok Pris 19.18)*

Mó sehgióro ú ehwehniká mah ehwéhtaré íre kiotaikire úwe.

³² Úwana síwáhnori anínká Sísansabé, Íwáhnoraníno, arega aiq tábúsoqme iraréne. Manikámé peh morá áníne. Peh morá webatare. Arega aiq pútaróne. ³³ Itega Manikánsabe moke itene irupipeqmé, moke itene iwíáhipeqmé, moke itene págege inónkámé irutaboironawe, anotah kawéq sánsáne. Iteitensabé irutaboironanserah mó anínsabé moq irutaboironawe anotah kawéq sánsáne. Wehukega ménkámehniká subiqme agewe Manikánsabe titiraruqaruowe. Arutaboiré sansanká moke titiré sansa kiotaikire úwe.

³⁴ Úwana Sísaga we ahtebeh ehwéh irena wensabé, Manikánka wahnah wahnahnirabeq arewe wahtotaq míahne úwara míó ke síáhtónsabe mó ehwéh íre kasenuwe.

Manikánka omaq ato aní ehweh Sísaga kasenú ehwehne.

(Mátíyu 22.41-46; Áruká 20.41-44)

³⁵ Sísaga Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté wíráipéq síwáhnoréna míó keyabé, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá, Manikánka omaq ato aní koweriréh ánímé we peh Tébitine anahwa wíre ewe. Mi ehwéhme aneqsabé irareo kasenána

³⁶ Manikáne Awanka Tébiti iwíáh atowana igonkó pukúipéq sehiranúwana mi ehwéhnká mahraréna, Maniká itene Wahnahnka néne Wahnahnsabé, Niyah púpeq tútuue míéhnaq arene naruo saignariankehe atóge úwe ire. (*Buk Song 110.1*)

³⁷ Tébitiga mi anínsábé, Néne Wahnahne ato puana we árahue wene anahwa míanabo kasenúwe.

Péhrasi kereq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka ahbabárowe ú ehwehne.

(Mátíyu 23.1-36; Áruká 11.37-54, 20.45-47)

Kasenúwara áhnte wehukégá wene ehweh irera anotahtaq iwíáh íwíáhowe. ³⁸ Sísaga síwáhnorútaq mahraréna, Mósísine ehweh síwáhnoro kegá mira onserahniyeho. Mó kegá se tagéra sensíwíq pankerageheéra íre wahto korósí úbíqmera nogówe. Segá máhkétirapéq nogótáq mó kegá se mehweh ariteyabe suwahbehre. ³⁹ Momiwí nahtápéq pokotaq peh kaweqtapéq tútuue méyabe suwahbehre. Táhutahurorabeq abowah wehwárá tútuue míáhrabeq méyabe suwahbehre. ⁴⁰ Segá kéweinínsónsábé péhe éhwéh teriera sene ménsámehnsánkakaq sene nahnkakaq mewe meweowe. Mó kegá ite kaweqtaq míáh ké wóe igeheéq wehuke míáhtáq íre wahtotaq púreq aruqarurowe. Mirao puana Manikánka ehweh aritahna tanáhráq se anotahtaq kamah arinkéhe úwe.

Tabonah inínká Maniká náwu monéyábé éhwéhne.

(Áruká 21.1-4)

⁴¹ Wehukega Maniká móne náwúrabeq Sísaga wahtotaq tútuue míowara áhnte kegá séra sene

móne mitaq náuúwana tagówe. Tagówara áhnte monéákáq kégá áhnte moné náuúwe. ⁴² Náuúwana tabonah kewéinínká séna káriq monéraré náuuwe. Mi monéraré peh morá ákáhtaq pabusa móné tahn-sane.

⁴³ Sísaga we kéro keyabé, Ínéba sewiáhro éna teiníboq írátíáhro. Mah tabónáh kewéinínká náuí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire. ⁴⁴ Sega sene pehipi matiáh móné náuéwana mah tabónáh kewéinínká moke wene matiéh mónéwé aiq náuíre. Aiq náuí púana amahnága táhutahuq paiqmarahna moné íre kéhre. Minayabe wega náuí mónégá moke mó kegá náué móné kiotaikire úwe.

13

*Sísaga, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh íre kaw-
eraginawire ú ehwehne.*

(Mátíyu 24.1-2; Áruká 21.5-6)

¹ Sísaga Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtáqté wíráipéqté tueyokútaq we kéro anínká wensabé, Íwáhnoraníno, tagáhno. Nah kéh ébáhmé áhnte kaweq ebáhne. Áhnte kaweq ebáh náhmárí tagáhno úwe. ² Úwana Sísaga wensabé, Amahnága mi anótáh náhmárí aiq tagahno? Mi peréhnéhnia ébáhmárí miraué íre moráráq kagainae. Peh moke paentárara aruaneherawoe úwe.

*Sísaga anehe tanahráq íre kaweq sunúq sínawire ú
ehwehne.*

(Mátíyu 24.3-14; Áruká 21.7-19)

³ Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh korabeq seberiopéq Óríwi sawéhrápéq Sísá tútuue míowara

Pítareh Sémísireh Sónireh Ehntarurehga weba séra kasenuwe. ⁴ Kasenéra, Arega métáq irarénawe ahkake miraoneherabo? Miraonehera irataq aneq ábóraraginabo uwe.

⁵ Uwana Sísaga sensabé, Mi tanáhráqsábé mó kené péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritéhboq auráq matawéq tagariáhro. ⁶ Áhnte kegá mótaq mótarue néníwírue séra, Ínéwé Manikánka eqmaq núwéh ání múge irarirataq áhnte kegá sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritagéhe.

⁷ Mi tanáhráq ebehowe ira ehwéh ireq mó ebehowe sóiriq ehwéh íréhrataqmé íre áhreoro. Téhwe teiú náneq ebeq sínana anehe tanáhráq íre apubúue sinae. ⁸ Mó kehinánseq mó kehinánseqka ebehoneherawoe. Mó wahnáhné awahrahreq mó wahnáhné awahrahreue ebehoneherawoe. Mi-taq mahtaq máriínae. Ehwehranae. Minawarinká uwo uwoira tanáhráq áhwáranæ úwe.

⁹ Sísaga mó mahraréna, Kawerue auráq matíáhro. Sega ite kaunsíri ke kotiorarabeq móitera sene momiwí nahtápéq áréti sahtáté iubigéhe. Néne sánsá sehgiónsábé ákáhtaq wahnáh kéreq anotah wahnáh kéreqka ehweh aitageheéra seba móitagéhe. Mi tanáhráq néne ehweh terigéhe. ¹⁰ Téhwe kaweq ehwéh moke mah kehíná kéhíná teri terinigehe. ¹¹ Sega ehweh aitageheéra táhtoqme meiqmera móiúwéhrataq itega irarira ehwéhnsábé iwíáh kikiriyehe. Írakaumo. Mi tanáhráq Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarero. Mi tanáhráq íre iteitene ehweh irarigehe. Manikáne Awanka iwíáh aitahna ehwéh irarigehe. ¹² Subiq

suageheera siwahwárehga sibákawaréh móruehrara sibákawaréhga siwahwáreh móruagéhe. Subiq súáhro aritagéhe. Sibowárehga monseráhnue sene animári móruagéhe. Animárinká sinoibonsabé abiahnsa aritera subiq súáhro aritagéhe. ¹³ Néne sánsá sehgió púara ómi kegá itensabé íre suwahbanae. Néne sánsá íre susa anehe tanahráqkákáq peh kawerue sehgrataq Manikánka ite meirena oga mérapeq móitankéhe úwe.

*Sísaga íre kaweq sunúq sínaraqsábé teriu ehwéhne.
(Mátíyu 24.15-28; Áruká 21.20-24)*

¹⁴ Sísaga mó mahraréna, Íre kaweq ahabárorahi naneq Manikánsabe iwíáh iwíáh atáhrabeq maragéhe. Mitaq órira kahnara tagagehe. Mah sehirá tagah keo, iwíáhue tagahro. Mi tanáhráq Súría marakórápéq miéhrrataq sawéhrapeq pehbeheráh pokoro. ¹⁵ Mi tanáhráq máhpeq miéhrrataq itene ménsámehnsá kiweyaneheéq nahupeq kibekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁶ Sotápéq miéhrrataq itene korósi koweyaneheéq itene nahtapeq kouwekiyehboq pehbeheráh pokoro. ¹⁷ Mi tanáhráq kía miéhra inínsónseq inahunah inínsónseqka íre pehbeheráh pokorahi puaq sensabé irutaboiroro. ¹⁸ Ah áhnte kariéhínagake mi iré káwéq sunúq sínehboq púreroro. ¹⁹ Mitaqkake anotah íre kaweq sunúq sinawire. Manikánka mah marákó marákó mirarotaqkákáq amahnágaákáq mina tahnsa sunúq íre kéhre. Mókake mó mina tahnsa sunúq íre sinae. ²⁰ Íre sinae éna, Manikánka aiq iwíáhéna, Íné túbáh agonaraq mi sunúqká ómi mah kehiná kéhíná subiq suahráhire. Ómi subipáhraruehneho

éna mi tanáhráq wahtonaraníe íwíáhúwe. Mira íwíáhúnsabe wega omaq sitéh keyábé arutaboiri puana mi tanáhráq wahtonaruankéhe úwe.

²¹ Sísaga mó mahraréna, Mi tanáhráq mó kegá itensabé, Tagahro. Ite meirena kaweraintankeheéna Manikánka omaq ato anímé mahtaq míehre irara mó kegá itensabé, We isebeq míehre igehe. Sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare arítého. ²² Íné Manikánka omaq intárái aní múge irarira kereq íné Manikáne ehweh iraru aní múge irarira kereq péhepehe ehwéhñue seneherawoe. Segá sirataq ótaq sansánkákákq anotah pagégé sansánkákákq miraigehe. Áhnte kegá sene ótaq sansá tagéra sensabé aiq pútare aritageheéra mi sansá miraigehe. Manikánka omaq sitéh kégá moq sene péhe éhwéhnsábé aiq pútare aritageheéra miraigehe. ²³ Moke teiú náneq mókake ábóraragína puaq auráq matawéq tagaríáhro úwe.

Anehe íné wehukení úku anínká tuinauge ú ehwehne.

(Mátíyu 24.29-31; Áruká 21.25-28)

²⁴ Sísaga mó mahraréna, Mitaqkake íre kaweq sunúq sótaikínaraq pópoqnah íre patahinae. Inokáhpeq íre íónitanae. ²⁵ Wehyoqmarí íópeqté meginae. Íópeqté págege naneqmarí moke kúrugúruinae. *(Aisaia 13.10, 34.4)*

²⁶ Mi tanáhráq íné wehukení úku anínká piribirioyahnkakaq téhreh naneqkákákq págegeue tuonara tagagehe. ²⁷ Túónagake pembíahnka anotah ehwéhñínaraq Manikánka wene íópeqté ké eqmaq suankéhe. Eqmaq suena wega omaq sitéh keyábé, Moke mah marákó márákórápéqté

mitaqté kéweriqme mahtaqté kéweriqme ue ue meriqme sero inkehe úwe.

Sísane ehweh íre parabagia peh ahriahri kagainawire i ehwéhne.

(Mátíyu 24.32-35; Áruká 21.29-33)

²⁸ Sísaga mó mahraréna, Awankánsabe iwíáhue tagéq iahtebahro. Awanká ayahnawe anonkakaq kahnana ánáh aunínaq itega iwíáhéq, Ópeq áhnbórá sire aiq ahtebóne ewe. ²⁹ Mina onserah moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq íné túóna tanáhráq aiq wahtotarire igehe. ³⁰ Teiníboq írátíáhro. Amahnága oga míáh kégá ómi pehipi íre pukigehe. Ebeqme moke teiú náneq ábóraragínaq tagéq anehe pukigehe. ³¹ Íópeqkákáq mah marákó marákóákáq parabagínana ínégá teiú éhwéhmé íre parabagia peh ahriahri kagainawire.

Sísa tuina tanáhráqmé ómiga íre iahtebóna ehwéhne.

(Mátíyu 24.36-44)

³² Sísaga mó mahraréna, Íné túóna wehekáhnkákáq áhwahakákáq ómiga íre ahtebahwe. Íópeqté kégá íre ahtebahwe. Íné Manikáne ahninkáwágá moq íre ahteboge. Peh morá Maniká Iteriboga webataq mi wehekáh tagariéhre.

³³ Túóna tanáhráq ite íre tagariáh púaq níwénunéq kawerue auráq matíáhro. ³⁴ Íné túónaraqmé wehga íre wahto ah nógínserahne. Wegá wene nahtapeq suena pokinaitaq wene arambehri ke wahnah arámbéhrírácq sítéhre. Mó aní mó arámbéhrírácq mó aní mó arámbéhrírárue sítéhre. Ahnansahraq wahnah atéh ánínsábé,

Kawerue auráq matiahno éna pokire. ³⁵ Mina inserah íné anotah Wahnáh túóna tanáhráq íre tagariáh púaq kawerue auráq matiáhro. Ío tupekínaraqpópoq inokáhnabubupopoq kokórega téh ehwehnínaraqpópoq ahbiahipeqpópoq tuinauge. ³⁶ Apubúue túónaraq ite sugéhboq peh kawerue auráq matiáhro. ³⁷ Itensabé teiú éhwéh ómi mah kehiná kéhíná teriúge. Níwénunéq kawerue auráq matiáhro úwe.

14

Wahnah kegá Sísa subiq suaneheéra moraénu ehwéhne.

(Mátíyu 26.1-5; Áruká 22.1-2; Sóni 11.45-53)

¹ Ahrina tahnsá sótaikú iahreraq ko tanahráq íre múi páretí né tanahráq wahtonútaq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka sío síoéra, Sísave árahue epéq táhtoqme mósúbiq suanéhnkono íwiáhuwe.

² Mira íwiáhéra, Áhnte wehekéqká táhutahurirataq ehwehéra tobehiehboq Sísa pehraganehe uwe.

Peh morá ínínká Sísave ayahnopeq wéri abaq ato ehwehne.

(Mátíyu 26.6-13; Sóni 12.1-8)

³ Pétáni suwahpeqte ání Sáimóniwe anotah nao wagú anine. Minayabe mó kegá, Náonkakaq Sáimónie ue wéhuwehu áwíratówe. Sísave Pétáni suwahpeq ména mi aniné nahtapeq táhutahurúwana peh morá ínínká áhnte moné tahnsa wéri ántéhyá mewe súwe. Mewe séna mi ántéhyá piteruqme Sísave ayahqnopeq wéri antiatowe. ⁴ Antiatowara táhmaro míó kega

abiahnsanéra seye náhenéra, Mi weríwé aneqsabé pehipi antiatéhro? ⁵ Íre pehipi antiatéhtáq tahirímé mi werí paiqmarena 300 moné mewena mi moné tabonah ke nárí irino éra mi inínsábé awehgu atówe.

⁶ Awehgu atówana Sísaga sensabé, Mi iní pehragatáhro. Aneqsabé awehgu ataho? Wega mira aintéh sánsámé kaweq sansáne. ⁷ Tabonah kewe ahriahri iteba mía míaowaq ite iuwahbáhnagake séhréh aritahráhowe. Ínéwé ahriahri iteba íre mía míainie. ⁸ Mi inínká aiq miraorahi sansá aiq miraire. Íné maisarageheéna mi inínká ninonka abaq intéhre. ⁹ Teiníboq írátíáhro. Mah marákó marákó kaweq ehwéh terí terinirataq wega amahnága mirai naneq ehwehnikákáq terigéhe. Terírataq íréhra kegá wéri abaq intéh inínsábé iwíáhigehe úwe.

Súrásaga wahnah keyábé, Ite meiqmena Sísaba móitaníe ú ehwehne.

(Mátíyu 26.14-16; Áruká 22.3-6)

¹⁰ Sísá kéro ke airápété téhranité míówe. Sebaté ání wenáwíqtare Súrása Ísikáriótie. Wega Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kébá pokue sensabé, Sísá iteba méauwaníe úwe. ¹¹ Méauwaníe teri-uwara iwíáh iwíáhéra móne awenéhboq miraúno uwana Súrásaga kowe aritena se Sísaba mórite tanáhráqsábé iwíáhue kabarúwe.

Sísareq we kéro kereqka moráráq táhutahuru ehwéhne.

(Mátíyu 26.17-25; Áruká 22.7-14,21-23; Sóni 13.21-30)

12 Íre múí páréti né tanahráq ebeqte wéhékáh sótaikú iahreraq ko tanahráq sútaq Asiu kegá sipisípiq áráhq subiqme titiru tanahráq súwe. Mi tanáhráq we kéro kega Sísaba séra wensabé, Sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nankehboq eheq kogaweratanéhnkono ue kasenuwe. 13 Kasenuwana Sísaga we kéroya anité eqmaq suanaútaq sensabé, Wahtotaq kehiná suwahpeq pokotao. Obenkisa wání ántéhíyánkákáq ánínseq piehgírataq kéráhtao. 14 We kibekína nahtápéqté ábówánsabé mahraréta, Íwáhnori anínká mahraréna, Ínéreq íné séniráh kéreqka sótaikú tanahráq iahreraq kéh táhútáhúq nanehboq mi paqnáhípeq teio ire teawetao. 15 Teawírataqmé wega ménsámehnsá aiq kaweria páqnáhípeq teinkéhe. Mitaq itene táhutahuq kaweraráhtao éna eqmaq suowe. 16 Eqmaq suowara mi anitégá mi ke suwahpeq pokue Sísaga teriunserah tagéra mitaq sótaikú tanahráq iahreraq ko tahutáhúq kaweraróye.

17 Íó tupekútaq Sísareq airápété téhranité we kéro kereqka mitaq séra 18 tútuue táhutahurutaq Sísaga sensabé, Teiníboq írátíáhro. Ite míáhrabeqte aní inéreq moráráq nóya anínká néne naruo kowerirankéhe úwe. 19 Úwara sene sirupipeq umeh agúwara morá aní morá anínkáue Sísansabé, Arega ínénsabe irareno ue kasenuwe. 20 Kasenuwana Sísaga sensabé, Airápété téhranité omaq sitórabeqte anínká inéreq morá párétáhípeq páréti pámbáhúya anímé we wire. 21 Manikáne ehwehnka aiq irarinserah íné wehukení úku aní pukinie. Néne naruo kowerirahna aní anotahtaq kamah awinawire.

Wenanoga we íre maqmiotaq tahirímé aiq kaweri irino úwe.

Sísaga párétiakáq sera ano ko kahpúákáq náriu ehwéhne.

(Mátíyu 26.26-30; Áruká 22.15-20; 1 Kórína 11.23-25)

²² Sega táhutahurutaq Sísaga páréti mewena Manikánsabe kaweróne atena keqme náriena sensabé, Mahnawé niwaq mire. Náhro úwara nowe. ²³ Nowana wega náhniáq sera ano kahpú mewena Manikánsabe kaweróne atena náriuware ómiga nowe. ²⁴ Sísaga sensabé, Mahnawé néne korahq mire. Néne korahq tuinaga itereq áhnte mó kereq Manikánka insahwé aitena itene ahbabáq kaweraitankéhe. ²⁵ Teiníboq írátíáhro. Náhniáq sera ano mahta q mó íre nanie. Mókake Manikánka wahnah wahnahnínarabeq míáhnaraq o sera ano nanie úwe.

²⁶ Sega Manikánsabe iwíáh íwíáh igonkónéra máhpeq tueyokéra Óríwi sawéhrápéq pokuwe.

Sísaga Pítansabé, Íné nuwaniewóne ú ehwehne.

(Mátíyu 26.31-35; Áruká 22.31-34; Sóni 13.36-38)

²⁷ Sísaga sensabé, Manikáne ehwehnsa mahraréna,

Ínéga sipisípiq Wahnáh subiq súáhnaraqmé moke sipisípiqmarínká kobeq séberigehe ire.

(Sekaraia 13.7)

Mi ehwéhnsa irarinserah ite ómiga íné nuweq kobeq séberigehe. ²⁸ Manikánka íné oganúq intahnaraq Kehrari marákórápéq ebeq konaq in-ehe sigehe úwe. ²⁹ Úwana Pítaga Sísansabé, Ómiga are áúwéhrrataqmé ínéga íre auwanauge úwana

³⁰ Sísaga wensabé, Teawiníboq írátiahno. Iborá inókáhpéq kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega íné íre tagaríóge apahtáróráq irariniewóne úwe. ³¹ Úwana Pítaga mi ehwéhnsabé anotahtaq ahqáho éna Sísansabé, Mó kegá arereq ínéreq iu-biq súéhrataqmé ínéga are aiq tagaríóge atanauge úwara sega moke wega irarúnserahnuwe.

Sísaga Késémáni matábúráq kobúrerú ehwehne.

(Mátíyu 26.36-46; Áruká 22.39-46)

³² Sísareq we kéro kereqka mitaq suera mátabu áwíq Késémáni pokuwe. Sísaga sensabé, Ite mahtaq tútuue míehrana íné kobúrerono éna ³³ Pítareh Sémísireh Sónireh móbeq mórítowe. Mórítena wene arupipeq anotah uméhue págege agúwana ³⁴ wega sensabé, Nirupipeq anotah uméhinka pukorahuge. Mahtaq tótuqméq tagaríáhro éna ³⁵ se suena wahtotaq móbeq pokéna marakóraq káuqmunue ména púrerúwe. Púreréna íre kaweq sunúq weba sínehoéna púrerúwe. ³⁶ Púrerue mahraréna, Nániboo, arega moke miraorahóne. Mah íré káwéq sunúq móruo. Íre íné nuwahbeh sansá peh are awahbáhna sansánúno ue púrerúwe.

³⁷ Púreraruena wega Pítarehba kouwekéna tagówara sugówe. Sugówana wega Pítansabé, Sáimónio, aneqsabé sugahno? Pehgáriq tanahráq árahinsabé íre tótuqmé níwénunorahoo? ³⁸ Iteiyuwanka kaweq sansánéyabe iuwahbehre. Peh itene inonka mareqmarero puaq íre miraorahowe. Minayabe owainawanka ahababáq aitehnehboq tótuqméq púreroro éna ³⁹ mónkakáq kobúrerúwe. Métáq púrerúnserahnue mó púreréna ⁴⁰ Pítarehba mó kouwekéna tagówara se anotah

mukúqmáhkúru puara se peh sugówe. Sugówana Sísaga iriritowara siyehitónsabe ehiya miówe.

⁴¹ Sísaga apahtárórác kένα séna ú púana sensabé, Ite peh ahrenaneheéq sugaho? Aiq míre. Íné wehukení úku aní ahababác ke kowerire tanahrác aiq sire. ⁴² Pokonehboq irigoro. Tagahro. Néne naruo koweriréh ánínká aiq sire úwe.

Súrásaga Sísane naruo koweriro ehwéhne.

(Mátíyu 26.47-56; Árúka 22.47-53; Sóni 18.3-12)

⁴³ Sísaga mi ehwéh irarútaq Súrása we kéro anínká apubúue súwe. Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísiga miraoro ú ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka áhnte mó ke eqmaq súówara sega pokamarinkákác sahmárínkákác Súrásareq morárác suwe. ⁴⁴ Seneherautaq koweriro anínká su ke teriena, Ínéga nánkóqnahna anímé Sísá wire. Táhtoqme kawerue meqme móáúwáhro úwe.

⁴⁵ Minayabe Súrásaga sútaq Sísaba apubúue séna wensabé, Íwáhnoraníno éna nánkóqnowe.

⁴⁶ Nánkóqnowara sega Sísá táhtoqme ambubue táhtotíówe.

⁴⁷ Táhtotíówana mó anínká wene poka mewena Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh aniné arambehri aní apiwe wene ahre kiraq auwowe.

⁴⁸ Kiraq auwowana Sísaga sensabé, Aneqsabé aebó aní táhtoráhnserah pokankákác sahnkákác íné meniraneheéq seo? ⁴⁹ Mó wehekáh mó wehekáhnue Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náhtápéq áhnte wehekáh itereq ména íwáhnorurautaq mi tanáhrác itega íné íre táhtotiarowe. Manikáne

ehwehnka irarinserah aiq pútaraginkeheéq mi-raowe úwara ⁵⁰ we kéro kega Sísa auwera pehbeheráh pokuwe. ⁵¹ Pokuwana káriq mahbíga peh taberábe ambántá úbíqmena Sísa anehe kaqmena kérowe. Kérowara míó kega we táhtorówana ⁵² wene ambanta kesuena pehrákora pehbeheráh pokúwe.

Wahnah kegá aboawah weh míórabeq Sísa ehweh ató ehwehne.

(Mátíyu 26.57-68; Áruká 22.54-55,63-71; Sóni 18.13-14,19-24)

⁵³ Segá Sísa meqmera Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahpa pokuwara moke Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq Asiu kené aboawah wehreqka mitaq momiwíuwe. ⁵⁴ Se mótaq we mótarue Pítaga sinehe kaqme kure Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahne nahnoerápéqté mátábúrác kúwe. Kure mitaqté párísiréhreq tútuue méra iraraq totoruwe.

⁵⁵ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq moke mó kaunsírí kéreqka Sísa subiq suanéhboq wega ahababáruraimé insega tagarairo éra kabaruwara íre pahsúówe. ⁵⁶ Sísaga miraúnsabe áhnte kegá péhe éhwéhnéra íre morá éhwéh iraruwe. ⁵⁷ Táhmaro kegá irigue péhe éhwéh atera mahraréra, ⁵⁸ Itega wene ehweh írátáúne. Wega iraréna, Manikánsabe iwíáh íwíáh atáh náh wehukega pearó nah sokoruqme apahtáro wéhékáh mó nah pearaníe. Íre niyahnkaratáté pearaníe uraire éra ⁵⁹ sene ehwehme peh úbíráhbíq ehwehnéra íre morá éhwéh iraruwe.

⁶⁰ Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka irigue ákáhpi kowéna Sísansabé kasenéna, Mah kegá arensabé irare ehwéhmé arega íre terieráhono? Sene ehweh aiq pútaq ehwéhpo úwana ⁶¹ Sísaga íre iraria peh ehiya míowe.

Peh ehiya míowana wega Sísansabé, Manikánka ite Asiu ke meirena kaweraitankeheéna peh morá ání omaq atowe. Arewe mi anípo? Arewe Manikáne ahninkáwábo kasenúwana ⁶² Sísaga wensabé, Íné we uge. Íné wehukení úku anínká Manikáne ayah púpeq tútuue ména íópeq írábúyápipeqté tuonaq tagagehe úwe. ⁶³ Úwana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéné wahnahnka mi ehwéh irotaq abiahnsanú púana wene korósi subansuena mahraréna, Wega aiq irarinsabé mó keyábé móme íre kasenoro. Ahqáho. ⁶⁴ Wega Manikánsabe íre kaweq ehwéh atéhraq íráhwe. Minayabe aneratanéhnkono úwara sega moke mahraréna, Wega ahbabáq ehweh aiq irari puaq subiq suo atanéhe uwe.

⁶⁵ Táhmaro kegá Sísá tehqni atera wene auran-abiah ambantaraté akariatawéra subiqmarera, Insega are subiqmarehro? Teio uwara pársirehga Sísá meqmera mósubúwe.

Pítaqa, Sísá íre tagaríoge ú ehwehne.

(Mátíyu 26.69-75; Árúka 22.56-62; Sóni 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Pítaqa nahnoerápéqté mátábúrácq tumíowana Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítéh áníné arambehri ahrárigá súwe. ⁶⁷ Súwana Pítaqa iraraq totorúwana mi ahrárigá we tagéna ebitáwéna wensabé, Are Sísá Néhsara suwahpeqte ánínseq míarone

úwe. ⁶⁸ Úwana Pítaga ahqáho atena, Arega iraréna ehwéhmé ire ahteboge. Aneq ehwéhnono éna mitaq suena méhpehpeq pokúwana kokórega téh ehwehnúwe.

⁶⁹ Mi ahrárigá méhpehpeq Píta mó tagéna míó keyabé, Mah anímé Sísá awahrahní míre úwe.

⁷⁰ Úwana Pítaga mó ahqáho atowe.

Pehgáriq motáq tahnsa mitaq míó kega Pítansabé, Are Kehrari marákórápéqté ání púah are wenawahrahní móne uwe. ⁷¹ Úwana Pítaga ehbonéna mahraréna, Manikánka tagaríéhtáq aiq pútariahnsanuge. Itega irare anímé íné ire tagaríóge. Ínéga péhe éhwéh teawénaraqmé Manikánka íné nubiq suankéhe úwana ⁷² kokórega mó ehwéhnúwe. Mó ehwéhnútaq Sísaga teawu éhwéh Píta ahrreraq kowe. Mina teawu ehwéhmé, Kokórega téhtaréráq ehwehnina ínaraq arega apahtáróráq íné ire tagaríóge irariniewóne úwe. Pítaga mi éhwéh ahrreraq kowana wene arupipeq umehúwana anotahtaq ibisówe.

15

Sísá meqmera Páhírátiba móátó ehwehne.

(Mátíyu 27.1-2,11-14; Árúka 23.1-5; Sóni 18.28-38)

¹ Ahbiahipeq Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Asiu kené aboawah wehreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereq moke mó kaunsírí kéreqka momiwíue Sísá subiq súéhra éhwéh sío síóera wene ayahnkaratáq nágáqtate táhru táhrue meqmera anotah wahnáh ání Páhírátiba móátówe. ² Móátówana Páhírátiga wensabé, Arewe Asiu kené wahnahpo

kasenúwana wega wensabé, Arega aiq iraréne úwe. ³ Úwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá Sísá áhnte ehwéh atówe. ⁴ Ehweh atówana Páhírátiga Sísansabé, Segá arensabé áhnte ehwéh atáhwe. Minayabe arega ehweh íre terieráhono kasenúwana wega peh ehiya míowe. ⁵ Peh ehiya mío púana Páhírátiga iwíáhue tagéna áhtenúwe.

Páhírátiga, Sísá awankátaq táhparáhro ú ehwehne.

(Mátíyu 27.15-26; Árúka 23.13-25; Sóni 18.38-19.16)

⁶ Anotah tahutáhúro tanáhráq mó opéq mó opérue karábúsiipéqté ání Asiu kegá pugeqio teawú ani Páhírátiga pugesuaq pugesarúwe. ⁷ Wehukení wenáwíq Páréhae. Wereq mó kereq ebhutaq Páréhbaga wehukení subiq suonsabe karábúsiipéq míowe. ⁸ Karábúsiipéq míowara áhnte kegá kire Páhírátinsabé, Are ahriahri mira aruqarurona ser-ahnúno uwe.

⁹ Uwana Páhírátiga sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe. ¹⁰ Kasenéna iwíáhéna, Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá, Sísaga ite kiotaikíneho éra abiahnsa atáh púara ínéba meqme sewe íwíáhúwe. Mira íwíáhú púana wega sensabé, Asiu kené anotah Wahnáh pugeq inínkono kasenúwe.

¹¹ Kasenúwara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kégá míó keyabé pagu pagunéra, Mah ehwéh Páhírátí koreawéro. Wensabé teaweq, Páréhba pugeqauwe Sísá subiq súáhro arito koreawéro éra pagu pagunuwara míó kega, Páréhba pugeqio uwe. ¹² Uwana Páhírátiga sensabé mó kasenéna, Itega ite Asiu kené

Wahnahne ue áwíratáh ánimé aneratanínkono úwe. ¹³ Aneratanínkono úwara sega ehweh kikiréra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwana ¹⁴ Páhirátiga sensabé, Aneqsabébo? We aneq ahabáriro kasenúwara sega mó anotah ehwéhnabaéra, Awankátaq táhpawe subiq suo uwe. ¹⁵ Uwana Páhirátiga míó kene sirupipeq eyoyóigeheéna Párehba pugeq auwena Sísa áreti sahtaté subóro aritena sóntía kegá awankátaq táhpawe subiq suageheéna siuwe.

*Sóntía kegá Sísansabé awiréh ató ehwehne.
(Mátíyu 27.27-31; Sóni 19.2-3)*

¹⁶ Sóntía kegá Sísa meqmera wahnah anínká ehwehúrabeq kibekue móatera ómi mó sontiá ké síáhrabuwara momiwíuriówe. ¹⁷ Momiwíera peh morá tautáúq korósí abaq atera ógaratáté keborarera wene ayahqnotaq suki atówe. ¹⁸ Suki atera wensabé, Aiq míahno? Arewe Asiu kené Wahnah mone éra ¹⁹ wiahno sahtaté ayahqnotaq subiqmarera tehqni atera sirehunseraráq méra Sísansabé péhepehe iwíáh íwíáh atera ²⁰ awiréh atówe. Awiréh atera abaq ató korósí akai auwera wewene korósi suki atera awankátaq táhparanehéera meqmera pokuwe.

Sísa awankátaq níriraté táhparó ehwehne.

(Mátíyu 27.32-44; Áruká 23.26-43; Sóni 19.17-27)

²¹ Sóntía kegá Sísa meqmera pokuwana Sáiríni marákórápéqté áni wenáwíq Sáimóni ahtapeq sure Sarúsarama suwahpeq pokinieéna sótaikinaúwe. We Árékásántareq Árúpareqne sibowá míowe. Sóntía kegá we saiqnatera, Sísa táhparéhra awánkámé abaqme kúno atónsabe abaqmena kúwe.

²² Sísa meqmera Kógóta sawéhrápéq kiúwe. Mi sawéh áwíqmé áwahewé wehukení ayahqno tánúnsutapére. ²³ Mitaq sega íre érorahi kítabel maráhsíní mewera náhníáq sera anopipéq sombirahue Sísa náuúwana ahqáho éna íre nowe. ²⁴ Íre nowara sega we meqmera awankátaq níriraté wene ayahnkaratáq subiqmaq aigárátáq subiqmarue táhparera awanká pankeqme marakóipeq pearówe. Pearera, Wene korósi insega meyanabomo éra saraqmianeheéra káhsíue saraqme meyówe.

²⁵ Wéhékáh íó ákáhtaq kiutaq awankátaq táhparówe. ²⁶ Ehweh átó ehweh kanehraq sehíranúwara wene ayahqno abobóráhpeq awankátaq táhparówe. Mi sehíránká mahraréna, Asiu kené Wahnahne úwe.

²⁷⁻²⁸ Sísa awankátaq táhparórabeq aebó ánité moq awankátaréráq níri pewe táhparéra pankeqme ayehré ayehré pearówe. ²⁹ Pearówara mitaq sótaiku kegá Sísa tagéra awiréh atera sinuo kóbiq kóbiréra wensabé íre kaweq ehwéh atówe. Íre kaweq ehwéh atera mahraréra, Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh nah sokoruqme apahtáróráq mó pearahráhóna aníno, ³⁰ arere séhréhúno. Oga míankehboq marakóipeq tueagúno éra awiréh atówe. ³¹ Awiréh atówara Manikáne ehweh mibeq mahbeq arítáh kéreq Mósísine ehweh síwáhnoro kereqka moq awiréh atera mahraréra, Wega mó ke kawerarítana peh wewe íre kawerorahire éra ³² wega, Íné áhnte wehuké merirena kawerarítankeheéna Manikánka omaq intowe iwíáhire. Íné Ísara kené Wahnah aní múge

íwíáhíre. Wega maraipéq tueagínaq tagéq wensabé aiq pútare atanéhe éra awiréh atówe. Awankátaq táhparó anitégá moq íre kaweq ehwéhnéra Sísansabé awiréh atóye.

Sísa pukú ehwehne.

(Mátíyu 27.45-56; Áruká 23.44-49; Sóni 19.28-30)

³³ Wéhékáhnabubu moke mah marákó marákó sunkíkíragúwana íó tunsorerutaqkakáq peh sunkíkíratioe. ³⁴ Tunsorerutaq Sísaga wewene ehwehta q Wenabonsabé anotahta q mahraréna, Írói, Írói, tahmah sabáhtahnie úwe. Mi ehwéhnúme, Nániboo, Nániboo, aneqsabé íné nuwahno úwe. ³⁵ Úwara táhmaro iriwe míó kega irera mahraréra, Íráhro. Éráísansabé áhrabire uwe.

³⁶ Mibeqté ánínká pehbeheráh sehenáh tahnsa náneq mewena kítah nah naneqqipéq pámbáhue sehikaratáq maqme pankeqme Sísaga píbira nankeheéna awuwe. Awena mahraréna, Éráísaga marakóipeq atanabiramo. Taganeheqmúne úwe. ³⁷ Úwana Sísaga anotahta q ehwehnéna putiowe.

³⁸ Putiota q Manikánsabe iwíáh iwíáh atáh náhtápéqté páráhnekéq tahnsa ónsá senahpeqté subame tunse téhtaré úkúwe. ³⁹ Sóntía kené kíápéténiga Sísane auranabiahta q ména we putionsabe tagarawéna mahraréna, Mah anímé aiq púta q Manikáne ahninkáwá wíre úwe. ⁴⁰ Sísa putiota q ahreronká mobeq iriwe méra awahnkanuwe. Mágára suwahpeqte íní wenáwíq Máhríae. Sémísi anehe piah anínseq wenawah Sósépareqne sinowa wenáwíq moq Máhríae. Mó íní wenáwíq Sárómie. ⁴¹ Sísaga Kehrari marakórápéq síwáhnorúta q mi inítógá we

kérera wene táhutahuq tiátówe. Mi inítároreq mó Sarúsarama suwahpeqte su ahrérónseqka mobeq iriwe méra awahnkanuwe.

Sísane anonka maisé onápípeq maisaró ehwehne.

(Mátíyu 27.57-61; Árúka 23.50-55; Sóni 19.38-42)

⁴² Ahbiah tahnsá ahrena ahrena wehekáh ibora táhnsá táhutahuq kaweq kaweré wehekáh ío tupekútaq Sósépaga Páhírátiba pokúwe.

⁴³ Sósépawe Árimátéa suwahpeqte ánínúwara mó kegá, We kaweq abóawáh wéh wíre íwíáhuwe. We Manikánka wahnah wahnahni tanáhráq áwénunue taga tagaú aní míre. We íre áhreia Páhírátiba pokéna wensabé, Sísane anonka mewena mómaisaranínkono úwe.

⁴⁴ Úwana Páhírátiga, We putiehramo íwíáhéna kíápéténine wahnah áhrabéna, Aiq putiehro éna kasenúwe.

⁴⁵ Kasenúwana, Aiq putíéhre úwana Páhírátiga Sósépansabé, Wene anonka meyo úwe.

⁴⁶ Úwara Sóséparehga íre wahto taberábe ambántá paiqmarera Sísane anonka kiwewe marakóraq márumarera ambantaipéq úbíqme mewera ubusa onápípeq mómaisarówe. Maisarera ebah ubusa onápípeq marera anotah ebáh paentáwe kure maisiaró mehpéh paiqmarera pokuwe. ⁴⁷ Mágára suwahpeqte ínínseq mó wenaogo Máhría Sósépane anowareqka Sísá maisarórabeq tagoye.

16

Sísa oganúkú ehwehne.

(Mátíyu 28.1-8; Árúka 24.1-12; Sóni 20.1-10)

¹ Ahrena ahrena wehekáh parabagúwara Mágára suwahpeqte íní Máhríareq Sárómireq

Sémísine anowa mó Mahríáreqka Sípane anonka abaq ataneheéra kaweq kunkúni werí paiqmárówe. ² Paiqmárówana o wikí kowara ebeqte wéhékáh ahbiahipeq ío kiembogútaq mi inínsónká maisiaró onápípeq pokéra ahtapeq kure ³seye náhenéra, Méhpeh paiqmáráh ébáhmé insega paentáwe méreitanabomo uwe. ⁴ Uwana anotah ebáhnaba kowara sega tagowana méhpehtaq íre paisa peh móbeq kowara tagowe. ⁵ Tagéra maisiaró onápípeq kibekuwana íre wahto taberábe korósíákáq máhbí éberiopeq tútuue míowara tagéra áhtenuwe.

⁶ Áhtenuwana wega sensabé, Íre áhtenoro. Ite Sísa Néhsara suwahpeqte aní awankátaq táhpato aní seragahwe. We oganúkéna mahtaq íre míéhre. We maisatotaq tagahro. ⁷ We kéro kereq Pítareq korerieq, Wega Kehrari marákórápéq ebeq kínaq itega mitaq kirataq tagagehe. Wega teiátáinserah itega mitaq we tagagehe koreríero úwe.

⁸ Úwana mi inínsónká tueyokéra iransánué áhtenunsabe pehbeheráh kure áhreu puara ahtapeq sótaiku ke íre teriasa peh ehiya méra pehbeheráh kótaikuwe.

Mágára suwahpeqte íní Máhriaga Sísa tagó ehwehne.

(Mátíyu 28.9-10; Sóni 20.11-18)

⁹ [Ebeqte wehekáh o wikí ahbiahipeq Sísa oganúkéna wega Mágára suwahpeqte íní Máhriaba ebeq súwe. Wega mó tanáhráq abapete téhtaré ówáínáwánsábé, Máhria auweq pokoro arito iní míre. ¹⁰ Sísa mi iníba ebeq súwana mi inínká pokue Sísa kéro keba pokúwara Sísa pukúnsabe

wensabé sirutaboiréra ibisowana Máhríaga koreriena, ¹¹ Sísá oga míéhra tagoge úwe. Úwara wene ehwehnsabé íre aiq pútare atówe.

*Sísá kéroya ánitégá ahtapeq Sísá tagoya ehwéhne.
(Árúka 24.13-35)*

¹² Anehe téhranítégá uworapeqté áhtápéq nogúyataq Sísaga mó aní tahnsa úkue seba súwe. ¹³ Súwara sega kouwekéra moke Sísá kéro ke koreríúyara sene ehwehnsabé moq íre aiq pútare arítówe.

Sísaga we kéro keyabé, Néne ehweh koreriéro ú ehwehne.

(Mátíyu 28.16-20; Árúka 24.36-49; Sóni 20.19-23)

¹⁴ Anehe we kéro ke peh abapete morá ké méra táhutahurutaq Sísaga seba súwe. Sirupipeq págege éra we oganúkú ehwehnsabé íre aiq pútare aritónsabe sensabé siwehguúwe.

¹⁵ Sensabé, Moke mah marákó marákó pokue mah kehiná kéhíná kaweq ehwéh koreriéro.

¹⁶ Ínénsabe aiq pútare aintera wání meyéhra kewé Manikánka oganúq sitankéhe. Ínénsabe íre aiq pútare aintéhra kewé ehweh aritankéhe.

¹⁷ Ínénsabe aiq pútare aintéhra kegá teiéna otáq sánsá miraigehe. Neníwírue owainawamarí kaqsuagéhe. Kambare ehwéhnigehe. ¹⁸ Ayahtate wehe táhtoragéhe. Pukorahi naneg nehrataq íre pukigehe. Siyahnkarataté awahre ke táhtoréhrataq kaweraginkehe úwe.

*Manikánka Sísá íopeq tumero ehwehne.
(Árúka 24.50-53; Eqmaro 1.9-11)*

19 Sísá itene Wahnahnka aiq teriuwana Manikánka we íópeq tumerowana wene ayah púpeq tútuue míowe. 20 We kéro kega pokue mah marákó marákó áhnte kehiná kaweq ehwéh teri terinuwe. Itene Wahnahnka se séhréh aritonsabe sega ótaq sansá mirauwara író kega tagéra, Mah ehwéhmé aiq pútaq Manikáne ehwéhne uwe.]

Manikáne O Ehwehne
God's New Talk: The New Testament in the Awa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Awa long Niugini

copyright © 1974, 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Faith Comes by Hearing

Language: Awa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-12-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

9673cf68-887a-574e-9ac8-846469c86b12